

קדושת ציון

דעת תורה בנושאי ארץ הקודש ת"ז • דרישת ציון על טהרת הקודש
גליון כ', ניסן ה'תשע"ז • מופץ באלפי עותקים בכל ריכוזי היהדות החרדית

דעת תורה

מואת הרה"ק ר' ישראל
מרוזין זיע"א

שמעתי מהחסיד ר' משה יהודה זצ"ל מלמד אצל משפחה אורנשטין ששמע מר' טודל רובינפין מליפוביץ ע"ח שהרה"צ ממאניסטרישט (רוסיה) ז"ל

סיפר לו שהאדמו"ר מריזין אמר בזה הלשון - "אני מפחד, אני מפחד מאד שהגאולה העתידה תהיה בדרך הטבע, בדרך הטבע מגושם מאד, ואתם יודעים למה, מפני שלא נזהרים בהלכות נדה" ע"כ. עם צערנו על שפלות מצבנו ודאבון נפשינו על פחיתות ערכנו אשר כבר ראו רבותינו, הרי דברי קדשם - שאפילו במצב ירוד הקב"ה המשגיח עלינו עושה אתנו חסדים להוציאנו מהגלות - מאירים לנו הדרך ומחיים ומחזקים אותנו לכל ניפול ח"ו לסט"א, ואנו חייבים להאמין ולדעת ולהודיע שה' עושה אתנו נסים אף שאיננו ראויים להם, ומשגיח עלינו בכלל ובפרט בכל המלחמות והנצחונות שישראל מנצחים אויביהם, והתולה בטחונו בשונאינו שישמרו עלינו ורוצים להמסר ולהתקיים תחת חסותם, עליהם הכתוב אומר "שתים רעות עשה עמי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות נשברים אשר לא יכילו המים", וה' יצילנו מכיתות אלה לכל נחליף את כח וכבוד בוראנו בהבלי מחשבות וטפשות לב".

מתוך הספר "הפארת ישראל - מאמרי יועט וספורי קודש של האדמו"ר מרוזין" 97 מ"ה

סיפר אחד מזקני החסידים ששמע בפסח האחרון לימי חיי האדמו"ר זצ"ל בזה הלשון - "אני מפחד שהדורות שלנו לא יזכו לגאולה השלימה בדרך נסים ונפלאות כמו שהיה ביציאת

מצרים. אלא אני רואה שהגאולה מוכרח להיות בדרך הטבע באופן שהיה בימי עזרא, והנסים והנפלאות יהיו מכוסים ומוסתרים בדרך הטבע, כמו בימי עזרא שלא היו ראויים לנסים גלויים מפני שנשאו נשים נכריות. ואני מפחד שבדורות שלנו יש פגומים יותר גדולים רח"ל שלא נזהרים בטהרת המשפחה ח"ו כ"כ חייבי כריתות רח"ל לכן לא יכולים להשיג את הגאולה על ידי נסים ונפלאות אלא מוסתר בדרך הטבע, מה המשמעות מוסתר בדרך הטבע, פתאום יתישבו מלכי אומות העולם והם יחליטו להחזיר את ארץ ישראל לעם ישראל, ועם ישראל יחזרו לא"י ויבנו את הארץ הגם שיהא גם אז נסים גדולים אבל מוסתרים ומכוסים בדרך הטבע, ואחרי זה יקום דברי יחזקאל (כ', ל"ה) 'וברותי מכם המורדים והפושעים וכו', ואחרי זה יזכו למשיח, וזה בוודאי שלא מתאים לנו ואין זה לפי כבודנו שתהיה הגאולה באופן כזה, אבל אין כבר כח לחכות יותר, שתהיה כבר הגאולה איך שתהיה", ע"כ דברי קדשו ונבואתו של האדמו"ר מרוזין זצ"ל.

מתוך הספר "נר ישראל - עבודת ה' - סיפורי שיחות ומאמרים של האדמו"ר מרוזין" עמ' קל"ד:

דבר העורך הרב יהודה אפשטיין

כולם אזרחים שווים ללא הבדלי דת וגזע, והוא כיהודי זכאי להבחר שם לכל תפקיד, ועליו לשרת את מדינתו בנאמנות. מדוע הדבר אמור לסתור את עובדת היותו של אותו שליח בן הדת היהודית, שאפילו מקפיד לקיים את מנהגי הדת? אי אפשר להיות יהודי ירא שמים וגם פקיד בכיר בממשל האמריקאי?

בשאלה זו נגענו בעצם הלז של הקיום היהודי, בנקודה היסודית, שאין ממנה מנוס, ואשר מי שאינו מבין אותה אינו מבין דבר וחצי דבר. היהדות איננה 'דת'. היא אינה קובץ של מנהגים משונים ומיושנים, אשר מחייבת את מאמיניה לערוך מפעם לפעם טכס כזה או אחר. היהדות כל מהותה היא כריתת הברית בינינו לבורא עולם, שאנחנו נהיה לו לעם והוא יהיה לנו לאלוקים. 'להיות לו לעם' משמעו של דבר להשתייך אליו בכל תחומי החיים. אל לו ליהודי ליצור לעצמו תחומי חיים המנותקים מהכפיפות לבורא עולם. הברית, כאשר מעיינים בה, כוללת מצדנו את שמירת המצוות כולן, ומצדו של ה' – לתת לנו את ארץ ישראל. נתינת הארץ משמעו של דבר לתת לנו את הכלי שלתוכו ניצוק את התוכן היהודי, עד שהיא תאיר כולה מכבוד ה'.

במצב כזה, בו התורה חובקת עולם ומלואו וממלאת את כל המציאות בה אנו חיים, הרי שכל מעשיו ופעילותו של אדם אמורים להשתייך למסגרת הזאת. אם בחר לעסוק בפוליטיקה וממשל, הוא יעמוד בשרותה של המדינה היהודית בארץ-ישראל. אם יפר את הברית ויחליט שהוא לא שייך, אנו נתיחס אליו כאל כל מי שעזב את התורה והמצוות. הצהרת הנאמנות למדינה אחרת כמוה כהצהרת נאמנות לדת אחרת. החילוק בין 'דת' ל'מדינה' אינו אלא המצאה של תרבות המערב, אשר בזה ל'דת' וליומרתה לשלוט על המציאות הפוליטית. ואין כל מקום במסגרת היהדות האמיתית ליהודי שמקיים את המצוות הסמליות, הטכסיות של היהדות, אולם נאמנותו נתונה למדינה אחרת. לתורה יש מגמה בעולם, ומגמה זו אינה עולה בקנה אחד עם האינטרסים של מדינה זרה כזו או אחרת. כיצד יכול יהודי לשרת מגמה זו, שהיא נגד התורה,

גליון 20 של "קדושת ציון" מהווה ציון דרך חשוב עבור העלון, והוא מהווה נקודה בה ראוי להתבונן על מה שהושג עד כה, מתוך צפייה לעתיד בו נצטרך להתמודד עם המציאות המתחדשת חדשות לבקרים. ישנם נושאים הזקוקים לחידוד,

לליבון נוסף, להעמדה מדויקת יותר של הדברים על תקן, בעוד שנושאים אחרים טעונים רק שינוי וחזרה. ולאור דברי רבנו הרמח"ל, אשר לימד אותנו בכל נושא לגעת בעיקר ולזנוח את הטפל, להתעמק בשורשים ופחות בענפים, מן הראוי לחזור ולשנן את היסוד הראשון אותו הבאנו בגליון הראשון, והוא מציאותנו כאומה ולא כקובץ יחידים שהקשר ביניהם הוא מקרי. פתחנו בזמנו ביסוד זה, אשר על-אף אמיתותו והיותו פשוט לכל מבין – נשכח ברבות השנים בשל המציאות המעוותת בה גלינו מארצנו. כעת אשתדל להמחיש את השכחה והעזובה הרבה בענין באמצעות דוגמא אקטואלית.

לאחרונה התחלף השלטון בארה"ב, ויהודים רבים הריעו לכך שבממשל החדש ישנם כמה וכמה יהודים, ואף שומרי מצוות, המצויים במעגל הפנימי של מקבלי ההחלטות. כך יכולנו לחזות בשבועות האחרונים בשליח האמריקאי למזרח התיכון מגיע להתפלל באחד מבתי הכנסת בירושלים ואומר קדיש כותיק ורגיל, ולאחר-מכן לוקח את מזוודתו ונוסע להפגש עם אבו-מאזן במוקטעה. יודעי דבר ידעו לספר היכן למד אותו שליח ומי הם רבותיו. ההתרגשות סביבו הייתה רבה, כמו גם סביב כל בעל תפקיד חשוב בממשל האמריקאי. וכרגיל, הסיפור האמיתי, הסיפור העצוב אשר אמור לקרוע את הלב למי שיש לו לב – סיפור זה נשכח לחלוטין, וזאת בשל אותה קהות חושים, אשר נוצרה עם התנוונות מושגי האמת היהודיים משגלינו מעל אדמתנו.

השליח האמריקאי למזרח התיכון הוא יהודי. יהודי שומר מצוות. יהודי שאמור להשתייך לאותם יהודים, המכירים בכך שכאומה כרתנו ברית עם בורא עולם. אדם כזה מגיע לישראל, ובסכסוך שבין ישראל לאויביה הוא משרת מדינה אחרת, עם אחר, ולא את עמו שלו. מה זה אם לא בגידה? מיד יקפצו ויאמרו, מה זה שייך? מדובר באזרח אמריקאי, שם

מעט הזהות היהודית המעומעמת שעוד נשארה בהם. מי שהרימו את הכפפה והחליטו להכנס לעובי הקורה בסוגיה זו של החינוך הממלכתי הם הרב אלעד צדיקוב, הפעיל רבות בנושא מזה שנים, וחברו הרב מיכאל זלבה, ראש מכון "אספקלריא", אשר כתבו יחדיו מאמר, המתאר את המצב העגום ואת המאבק הנחוש שלהם ושל חבריהם במטרה לנסות ולהציל ככל האפשר. בדרכו להנהגת המדינה, יהיה הציבור החרדי חייב להתייחס למציאות זו ולהתמודד מולה, ויפה עושים שני החברים היקרים הללו, אשר כבר כעת נוהגים על-פי האחריות המחייבת אותנו כמי שהשלטון בידו, ולא עוד כמי שבא להתחנן לקבל כמה פרורים מהעוגה התקציבית, ושלום עליך נפשי.

הרב חיים פרידמן במדורו הקבוע על ספר "קול התור" מבאר הפעם את מהות המלחמה בעמלק בהקשר של מצות כיבוש הארץ. דבריו שופכים אור על כמה וכמה נקודות, אשר אינן תמיד ברורות למתבונן השטחי.

הרב אברהם ישעיה ברורמן במדורו "לפני ולפנים" מציג בפנינו כיצד ארץ-ישראל קשורה לעם ישראל קשר בל-ינותק, וזאת על-פי פנימיות התורה, ממנה אנו למדים שהדברים הנראים לעיניים כאן מושרשים למעשה בעליונים.

הרב בן-ציון גולדשטיין בשו"ת דרישת ציון נדרש הפעם לשאלה אודות מה שנכתב במדור "בעקבי הצאן" לפני חודשיים, כאשר שובחה בו מידת האכזריות כלפי אויבי ישראל. הרב גולדשטיין עושה סדר בתורת המידות בכלל ושוֹפך אור על היחס התורני הברור לאויבי ה' ועמו.

בחודש הזה עוסק המדור "בעקבי הצאן" בנושא של "מלחמת דת" וחשיבות ההשפלה של אלילי האויב, מושג שגם הוא לא בהכרח מובן לכלל הציבור, אשר הורגל לדאבוננו בחשיבה המערבית, הרואה בחופש הדת ובסבלנות דתית כערכים נעלים. אנו מקווים שהבאת המקורות הברורים של דברי רבותינו בעניין יספיקו עבור המסופקים, ולא נזדקק בחודש הבא לרב גולדשטיין שיבאר את מה שבעיני התורה הוא מובן מאליו.

במדור "דעת תורה" הבאנו הפעם את האדמו"ר

המשך בעמוד 2

ובאותו הזמן לומר קדיש ולהתפלל בדבקות לבורא עולם? ובראש השנה, כאשר הוא אומר 'וכל הרשעה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ', למה הוא מכוון? לשלטון שהוא עצמו משרת?

תופעה חמורה זו, כאשר יהודים רבים משרתים ומצהירים נאמנות למשטרים זרים - מבחינה מסוימת הולידה תופעת-יב ת כאן בארץ, כאשר יהודים שומרי מצוות משרתים את השלטון החילוני. ניתן לראות לא מעט חובשי כיפות, לפעמים אף שחורות, בסביבת ראש הממשלה. ואדם עומד ותוהה, מתוך הנחה שמגמת השלטון החילוני איננה לכונן כאן את ממלכת התורה, כיצד יכול יהודי הנאמן לה' ולתורתו לשרת שלטון כזה? הכסף יענה את הכל? מי שקורא בכל יום פעמיים כי "ה' אחד" וסובר כי "מלכותו בכל משלה" - כיצד הוא יכול לעבוד בשרות ממלכת הרשע, אשר בעצם קיומה מונעת את כינונה של מלכות ה'? כל אותם עיוותים אינם אלא תוצאה של סילוף המושג הבסיסי של היהדות, של אומה העובדת את ה', כאשר מצוות הדת מהוות חלק בלתי נפרד מהזהות הלאומית, והזהות הלאומית חשובה כמצווה המחייבת אותנו לכל דבר. אילו חיינו באמת לפי המושג הנ"ל, אזי היינו יודעים, כי יהודי יש רק בישראל, ומעצם היותו יהודי הוא משרת את המדינה היהודית, אשר היא מעצם היותה יהודית מתקיימת לפי חוקי התורה. אילו זכינו...

כאמור, אגודת "קדושת ציון" שמה לה למטרה לנער את האבק שהצטבר במשך השנים ולהשיב את אותם מושגים יסודיים של אומה בארצה. הדבר מחייב בין השאר גם התייחסות למצבה של כלל האומה, אף של אלו הרחוקים כיום מתורה ומצוות, מתוך מגמה להבין היכן הם אווזים ולראות כיצד אפשר לפעול ביחס אליהם. הדבר מצריך לעיתים התמודדויות לא פשוטות עם כחות רשע עצומים. אולם על-אף שנטיית הלב היא לעסוק רק בברור האמיתות התורניות מתוך המקורות, בליבון הסוגיות כשהדברים שמחים כנתינתן ומאירים לכל מי שדעת ויראת ה' בלבו, הרי שבפעול אין מנוס מעיסוק גם באותו מאבק על נפש העם שבשדות, אשר במקרים רבים מכבד את המסורת, אולם זו נשדדה ממנו כבר משחר ימיה של המדינה, וכעת במקום לפצות אותם על מה שנעשה אז - הולך השלטון ומנסה להרוס גם את

ספר קול התור

הרב חיים פרידמן

[מאמר י']

כיבוש ארץ ישראל - מלחמת עמלק

תקציר המאמרים הקודמים:

במאמרים ז' - י' (גליון

17 - 20) אנו עוסקים בדברי הגמ'

בברכות (ד:ז) - "אין בין העולם הזה לימות

המשיח [בן יוסף הגר"א] אלא [הגאולה מ]שעבוד

מלכות בלבד". וקשה, מדוע הגאולה משעבוד

מלכויות בלבד היא מעלה כ"כ גדולה, שרק בגללה

נקראים הימים "ימות המשיח"?

במאמרים ז"ח - תירצנו עפ"י ביאור המעלה בכך

שהגויים לא שולטים על עם ישראל.

במאמרים ט"י (התוכחין) - אנו מתרצים עפ"י ביאור

המעלה בכך שהגויים לא שולטים על א"י. וכדלהלן -

□ □ □

הגר"א אומר, שעבודת 'קינוח גלויות' ו'מלחמת

כיבוש א"י' נקראת "מלחמה לה' בעמלק".

וכך כתוב ב"קול התור" (פ"ב ס"ט):

"על הפסוק (דברים י"א, ל"ב) 'וַיִּשְׁתַּם אֶתְּהָ

וַיִּשְׁבְּתֶם בָּהּ'. אומר רבנו הגר"א (אדריס אליכו סג)

'בזכות שתשרו אותה תשבו בה, ובמה תירשוה

בחזקה'. וחזקה היינו בנין ונטיעה, כדון חזקת

קרקע בכללות, וזאת בטוריא דעזרא ונחמיה.

ולעת הצורך גם 'בְּחֻזְקָה' [ה'חית' בקמץ -

כלומר, לכבוש את ארץ ישראל במלחמה],

וזאת בטוריא דיהושע הנלחם בעמלק...

ותכלית עבודתנו בקינוח גלויות - היא 'מלחמה

לה' בעמלק" (וש"ע שם פרק ב' בחינה ל"ג ס"ז; קמ"ח;

ובפרק ג', סוף ח).

וצריך להבין, שהרי מלחמת כיבוש א"י היא נגד

כל האומות, ולא דווקא כנגד עמלק,

ומדוע, אם כן, זה נקרא "מלחמה לה' בעמלק"?

עמלק היחיד שמעיז לחצוץ בין ישראל לא"י

ויש לבאר, שהנה כתוב (דברים כ"ב, י"ט) 'וְהָיְתָה בְּהֵיחָד

ה' אֶלְקֵיךָ לָךְ מִכָּל אֲיִבֶיךָ מִסָּבִיב - בְּאַרְץ אֲשֶׁר

ה' אֶלְקֵיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרֵשֶׁתָּהּ - תִּמְחָה אֶת זָכְרָ עֲמֶלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לְאֵל תִּשְׁכַּח".

וביאר

רמח"ל" (כי ט"א, עמוד

קכ"ב), שהנה, בסטרא

אחרת יש הרבה קליפות [כוחות

הטומאה] שהם השורש לכל האומות

שמצירות לישראל, והראש לכולם הוא קליפת

עמלק, וכמש"כ (במדבר כ"ד, כ') "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֶלֶק".

ויש חילוק גדול בין קליפות שאר האומות לבין

קליפת עמלק, שבשאר האומות כתוב מְּכַל

אֲיִבֶיךָ מִסָּבִיב, כלומר, שקליפות שאר האומות

אינן מעיזות להפריע לעם ישראל להידבק בארץ

ישראל, אלא רק כשעם ישראל נמצאים מסביב

לא"י, בחו"ל - שם האומות מצירות להם, וכמש"כ

(דברים כ"ח, ס"ב) "וּבְגוֹיִם הָהֵם לֹא תִרְגִּיעַ וְלֹא יִהְיֶה

מְנוּחַ לְכַף רַגְלֶךָ", אמנם כאשר תבוא בְּאַרְץ אֲשֶׁר

ה' אֶלְקֵיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרֵשֶׁתָּהּ", אז תהיה לך

מנוחה מְּכַל אֲיִבֶיךָ מִסָּבִיב".

משא"כ קליפת עמלק, היא חצופה ביותר, שהיא

גורמת חציצה במקום הדביקות שבין

ישראל ובין ארץ ישראל, ולכן גם לאחר שתהיה לך

מנוחה מְּכַל אֲיִבֶיךָ מִסָּבִיב, משום שכבר אתה

בארץ ישראל - עדיין יש לפניך מלחמת תִּמְחָה אֶת

זָכְרָ עֲמֶלֶק, כדי להגיע לשלימות הדבקות [הכיבוש]

עם ארץ ישראל [עיי"ש בארוכה].

אֲשֶׁר קָרָה בְּדַרְךָ

ואכן כשהתורה מצווה על מחייתו של עמלק -

היא מציינת את רשעותו המיוחדת בכך

שהוא עמד בדרך לארץ ישראל - כדי למנוע

את ישראל מלהיכנס לארץ ישראל, וכמש"כ

(דברים כ"ב, י"ז, י"ח).

"זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמֶלֶק בְּדַרְךָ

בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם, אֲשֶׁר קָרָה בְּדַרְךָ, ואמרו

(במדבר כ"ט, י"ז): "עֲמֶלֶק יוֹשֵׁב... על דַּרְךְ בְּנִימְתּוֹ

שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְאָרֶץ". ובזוה"ק ויקהל (ק"ז: מתורגם):

"...עֲמֶלֶק נָחַשׁ רָע הִיָּה לְיִשְׂרָאֵל, שְׂאָרְבֵּי לָהֶם

על פְּרִשְׁת דְּרִכְיָם, שְׂתָּתוּב (במחילת ל' ט"ו, כ') אֲשֶׁר

שם לו בדרך בעלתו ממצרים...".

וכתב ב"קול התור" (פ"ה ס"ז):

"זאת מה שכתב רבנו [הגר"א], כי בקבוץ גלויות יגבר הסטרא אחרא ר"ל, וזאת מה שנאמר במדרש כשישראל יוצאים מן הגלות עמלק מזדמן להם בדרך. וזהו כח הטומאה אשר ע"ז נאמר "אֲשֶׁר קָרַף בְּדֶרֶךְ"..."

משמע מהדברים, שהרשעות למנוע את ישראל מלידבק בארץ ישראל - זו רשעות מיוחדת של עמלק, ושאר האומות אינן נאשמות בכזו רשעות, ולכן אין לגביהן מצות מחייה.

□ □ □

וכך עושה עמלק כלפי ירושלים, שהוא עומד בשערי ירושלים כדי למנוע את כניסת ישראל אליה, וכמש"כ ב"קול התור" (פ"ה ח"ג ס"ז):

"...שמרכזו העיקרי של הסט"א הוא בשערי ירושלים, עפ"י הכתוב (עובדים ח' א' 6) 'וַיִּנְכְּרִים בָּאוּ שְׁעָרָיו וְעַל יְרוּשָׁלַם יָדוּ גֹרְלָהּ, ועפ"י הכתוב (בראשית ד', ז) 'לִפְתַח חֲטָאת רִבְצָה', נגד "פתח דקרתא" דירושלים, כי כל שאיפתו של כח הטומאה הוא להתאחז במרכז הקדושה... [א]".

כל החוצץ בין ישראל לא"י - נתלבשה בו רוח עמלק

ומעתה מבוארים דברי הגר"א ב"קול התור", שכל מלחמה לכיבוש ארץ ישראל - נקראת "מלחמת עמלק", וזהו משום שאם מישוה נלחם ומפריע לעם ישראל לכבוש ולהידבק בארץ ישראל - אין זאת אלא משום שנתלבשה בו קליפת עמלק, כי שאר הקליפות אינן מעיזות לגרום הפרעה במקום הדביקות, וממילא גם אם מבחינה ביולוגית אינו מזרע עמלק, אך בע"כ שבפנימיות שלו נכנסה רוח עמלקית.

וזהו שכתב ב"קול התור" (פרק ב' בחיוב קמ"ח):

"כי העבודה בקבוץ גלויות - היא מלחמה בעמלק, להכריע את הס"מ בשערי ירושלים."

והיינו עפיש"כ שם (פרק ו', סעיף ו):

"המלחמה בעמלק היא בשלשה סוגים, (א) עמלק שבלב, הוא יצר הרע והמדות הרעות. (ב) עמלק הרוחאי... הוא הס"מ וצבאו. (ג) עמלק הגשמי..."

וא"כ כל מי שמפריע לכיבוש א"י - נתלבש בו הס"מ עמלק הרוחני, והמלחמה נגדו היא "מלחמה לה' בעמלק".

ואפילו על יהודים שמפריעים את עם ישראל מלכבוש את א"י - כתב בקול התור (פרק ב' ס"ז):

"ואנו תפלה שכל אלה שהרוח העמלקית שוררת בקרבם, שישובו מהר מדרכם הרעה, והוא רחום יכפר עון".

אי אפשר לכבוש א"י בשלימות - עד שנמחה עמלק

עפ"י הדברים הנ"ל, מבואר מה שמצינו שאין ישראל כובשים את ארץ ישראל בשלימות - עד לאחר מחיית עמלק, וכפי המבואר בסמיכות הכתובים (דברים כ"ב, י"ט) "תִּמְחָה אֶת זֶכֶר עַמְלֶק" - ורק אח"כ (כ"ו, ב) "וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ... וַיִּרְשָׁתָהּ [כִּיבוּש] וַיִּשְׁבֶּתָּ בָּהּ [חֲלוּקָה]" (קול התור פ"ג ס"ח; פ"ה ס"ז).

והטעם, משום שכל עוד שעמלק קיים - הוא עושה חציצה במקום הדבקות שבין ישראל לארץ ישראל.

וזהו שאמרנו (זו"ק כי תל"א, רפ"ב):

"שְׁהָרֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע שֶׁלֹא יִחָזַר לְכִסְאוֹ [השכינה הקדושה (עין אלוניות רמ"ל, בשלה, עמוד ס"ו)] עַד שְׁיִקַּח נִקְמָה מִמֶּנּוּ [מעמלק]... וַיֵּאָי

[*] ב"דורש לציון" (עמוד קל"ד, בערך 116) וב"מוסד היסוד" (ח"ג, פ"ח) הביא בשם תלמידו הגר"א, שמקומו המדויק של "פתח דקרתא" הוא על הגבעה שעל יד המגדל הערבי "איל עקשא", אצל הצד המזרחי של שכונת "זכרון משה".

בשנת תש"ח בומן "מלחמת השחרור" התקיימו במקום זה תפילות לישועת ישראל ע"י חכמי ירושלים, ביניהם הרה"ג ר' ישעיה חשין זצ"ל (שהיה שליח המדר"ל דיסקין לתפילות לישועת ישראל) ואחר התפילות האלו הורגשה הקלה מרובה במצב ("מוסד היסוד" ע"ה, בערך 10).

ישראל - זהו "ימות המשיח", כי מזה שזכינו לכבוש את ארץ ישראל - בידוע שבשמים כבר נמחתה "קליפת עמלק" לפי מידת הכיבוש [במאמר הבא נבאר בס"ד היכן ראינו בימינו שנמחתה "קליפת עמלק"], והרי "הַגְּאֻלָּה אֵינָה תְּלוּיָה אֶלָּא בְּעִמְלֹק עַד שְׂיִמְחָה, שְׂבוּ הַשְּׂבוּעָה". (זו"ק בראשית דף כ"ה:), ולכן "כיבוש א"י - המעיד על מחיית עמלק", נקרא "ימות המשיח".

[וראה בסוף המאמר הקודם, מדוע הכיבוש של היושע ושל עזרא ונחמיה - לא נקראו כ"כ ימות המשיח].

□ □ □

השלמה

קְלִיפַת עִמְלֹק - חוּצַצַת בֵּין יִשְׂרָאֵל לְשִׁכְיָנָה

בגוף המאמר נתבאר, שעמלק היא האומה היחידה שמעוזה לעשות חציצה במקום הדבקות, ולכן עמלק עומד על פרשת דרכים המוליכה לארץ ישראל, ומונע את ישראל מלהיכנס לארץ ישראל.

והנה מבואר בזוה"ק, שכל דבר שבעוה"ז - יש לו שורש עליון המקביל לו, וכן כאן, בעולם העליון עומדת "קליפת עמלק" קרוב לשכינה - בדרך המוליכה את ישראל להיכנס אצל השכינה ולהתדבק עמה - כדי למנוע את ישראל מלהיכנס ולהדבק בשכינה, ומזה משתלשל שבעוה"ז עמלק הגשמי עומד בפרשת דרכים המוליכה לארץ ישראל גוף השכינה.

וכמש"כ רמ"ד וואלי (שמואל, עמוד ר"ג):

"...כבר ידוע שעמלק היא הקליפה יותר קשה וזרה וחצופה שעומדת קרובה למלכות [השכינה הקדושה], בסוד (בראשית ד', ז') 'לִפְתַח חֲסֻטֹת רַבָּץ', ואי אפשר ליכנס בתוך המלכות עצמה - אלא אם כן ישברו זאת הקליפה בתחילה".

וְלֹא יִכְנַף עוֹד מוֹרִיךְ

וזהו שאמר (פסיקתא רבתי, פיסקתא י"ב - זכור):

"...כל זמן שזרע של עמלק קיים - כביכול כאילו הפנים מכוסות, נעקר זרעו מן העולם - נתגלו הפנים שהיו כאילו מכוסות. - וְלֹא יִכְנַף

משום זה לא יִכְנְסוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל עַד שְׂיִטַּל נִקְמָה מֵעִמְלֹק".

כלומר: "דבקות קובה ושכינתיה", וכן "דבקות עם ישראל וארץ ישראל" [שהם מקבילים זה לזה (עיין במאמר הקודם)] - אינם יכולים להתקיים בשלמות, עד שימחה עמלק שעשה חציצה במקום הדבקות.

עמלק מטיל כסותו בין לביא ולביאה וזהו שאמר חז"ל (סנהדרין ק"ג):

"אוי מי יחיה משמו אל... אמר רבי יוחנן: אוי לה לאומה שתמצא בשעה שהקדוש ברוך הוא עושה פדיון לבניו, מי מטיל כסותו בין לביא ולביאה בשעה שנוקקין זה עם זה".

והנה הלשון "אוי לה לאומה שתמצא..." - משמע שאי אפשר לשום אומה שתימצא בעולם בשעת הגאולה, וקשה שהרי כתוב (ישעיהו ס'): "וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרְךָ", ועד"ז פסוקים רבים.

ובע"כ שמדובר כאן על האומה הידועה - ראש האומות, "יְרֵאשִׁית גוֹיִם עִמְלֹק" (צמדבר כ"ד, כ').

וכן ביאר האריז"ל (פער בגגוליס, הקדמה ל"ג):

"אוי מי יחיה משמו אל - אותיות משמואל, פירוש, כי למעלה (פסוק כ') אמר 'וַיִּרְא אֶת עִמְלֹק' וכו', ואמר כי אוי לו לעמלק כשיבא שמואל, שהוא אשר זרז לשאול על מלחמת עמלק, שנאמר (שמואל א' ט"ו, ל"ג) 'וַיִּשְׁפָּךְ שְׂמוּאֵל אֶת אֲגָג'".

וזהו משום שעצם מציאותה של אומת עמלק - היא בגדר "מטיל כסותו בין לביא ולביאה בשעה שנוקקין זה עם זה", שחוצץ במקום הדבקות בין עם ישראל לארץ ישראל, וכדפירש"י "כלומר, מי הוא שיכול לעכב את ישראל, והקדוש ברוך הוא מכניסם" [לארץ ישראל]. ורק כשעמלק לא נמצא בעולם - אז שייך שהקב"ה יכניס את ישראל לארץ ישראל, ויכבשוה וידבקו בה בשלמות.

כאשר אנו כובשים את א"י -

בידוע שנמחתה קליפת עמלק

ומעתה מבוארים דברי הגמ' בברכות ל"ד, שכאשר עם ישראל שולט בארץ

הגם לכבוש את המלכה עמי בבית

והוא אשר מוכיח מלכו של עולם את המן העמלקי
- (ספתי ז, ח) - "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַגָּם לְכַבֹּשׁ אֶת
הַמֶּלֶכָה עַמִּי בְּבַיִת".

"מלך סתם" שבמגילת אסתר הוא מלכו של עולם,
והוא מוכיח את קליפת עמלק, הגם
כשהמלכה (כנסת ישראל שנקראת "אסתר") נמצאת עמי
בבית - במקום הדבקות, גם אז אתה כובש אותה,
למונעה מהדבקות!?

עוד מוֹרֵיךְ וְהִיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרֵיךְ' (ישעי' ל,
כ).

גילוי הפנים של מעלה - הוא ענין הדבקות בין
הקב"ה וישראל, וקליפת עמלק מכסה
הפנים מישראל, ועושה חציצה במקום הדבקות.

[מש"כ "ולא יפגף עוד מוֹרֵיךְ" - כאדם המכסה
פניו בכנף בגדו" (מפרשים) - מקביל לדברי
הגמרא, שעמלק "מטיל כסותו בין לביא ללביאה
בשעה שזנקקין זה עם זה" [עיין בגוף המאמר]].

המשך דבר העורך

ובעיקר בנושא הפליית ישראל לטובה, תוך עיון
מדוקדק בכל מהלך המכות. תוך הצמדות לפשט
ולהגייון, הוא מעלה מסקנות מעניינות אודות
חשיבות ההבדלות שבין ישראל לעמים, ולומד משם
לתקופות אחרות - הן לימי פורים והן לעת החדשה,
בה ההבדלות נכפתה על היהודים בעל כרחם, והיא
היא שבסופו של דבר הצילה אותם מיד שונאיהם.

לא נפקד בעלון זה גם שמו של כותב חדש, הרב
שמחה לרנר, אשר בלשון ציורית נפלאה מתאר
לנו את הצפוי אם נזכה אכן להקריב קרבן פסח עוד
השנה, תוך קירוב המושגים למציאות בה אנו חיים.
כמוכן, שלא בא הרב לרנר לקבוע מסמרות לגבי
אופי הגאולה, אלא רק לשבר לנו את האוון, להרגילנו
למושגים, ויותר מכל - להרבות את הכיסופים, להפוך
אותם ליותר ממשיים, יותר אמיתיים.

כותב חדש נוסף - הרב אברהם בן-אשר - מבאר
בטוב טעם ודעת על-פי המקראות ודברי חז"ל את
חשיבותו של קרבן הפסח כיסוד לקיום הברית בין ה'
לעמו, והדברים ממש מאירים כנתינתן.

ולא לשכוח לשים לב למודעות השונות - על
השיעורים, הסיוורים ושאר הפעילויות של האגודה,
אשר משתדלת ככל יכולתה להרחיב את פעילותה
לנוכח הביקוש הרב ולנוכח ההכרח לקיים את רצון ה'.

חודש טוב, חג מצות כשר ושמח ושנזכה במהרה
לאכול מן הזבחים ומן הפסחים.

העורך

מרוזין, אשר דבריו מעידים על הבנה פשוטה,
שהייתה רווחת בקרב רבים ממנהיגי היהדות
החרדית, כי אכן ישנו מושג של גאולה בדרך הטבע,
ואם זו הדרך שבורא עולם בוחר בה לגאול את עמו -
תהא זו היירות וחוצפה מצדנו לחוות לו דעה אחרת.

הרב מנשה בן-יוסף, אשר כבר הפליא לעשות
בחודשים הקודמים כאשר הוא מנתח לעומק את
חומש שמות ואת מגלת אסתר, הפעם נכנס לעובי
הקורה של נבואת יחזקאל, תוך שהוא מבאר בטוב
טעם גם את הסוגיה הסבוכה של מצוות העמדת
המלך בישראל, בה נתחבטו רבים לאור הכתוב בספר
שמואל. כמוכן, שכמו תמיד, הרב בן-יוסף גוזר גם
מסקנות מעשיות עבור הדור שלנו.

חג המצות בא עלינו לטובה, ואם נזכה עוד
השנה, גם חג הפסח שלפניו. הרב אליהו בן-צבי
כדרכו תמיד רואה את המקדש בעבודתו לנגד עיניו,
ובמסגרת ההכנות ההלכתיות לחג, הוא מתמקד
בקרבן הפסח ובשאלה האם הוא טעון ביקור ארבעה
ימים מראש או לא. הרב בן-צבי מבאר גם את עצם
חובת העיסוק בנושא, על-אף היותו לכאורה רחוק
מהמציאות העגומה של חורבן בה אנו עדיין נמצאים
ביחס למקדש.

הרב אליהו ברים לומד מתהליך הגאולה של
מצרים את תהליך גאולתנו כיום, וכן את תהליך
גאולתו של היחיד ממשברים שונים העשויים לפקוד
אותו. הרב ברים כדרכו מנתח בכשרון רב את פרטי
התהליך, עד שמתקבלת תמונה ברורה ומאירה,
ממנה ניתן ללמוד לקחים רבים ומועילים.

הרב בנימין הלוי מעמיק בסוגיית מכות מצרים

ועל פדות נפשנו הרב אליהו ברים

עם ישראל מובדל
ומופרד מהמצרים,
בסופה נדרשים בני
ישראל לבצע פעולה
המנתקת אותם לנצח
מהמצרים, למול,
ולשחוט את תועבת
מצרים לעיניהם, ורק אח"כ
העם מוכן לצאת לחרות עולם, להתקדם
לקבלת התורה, ולהיכנס לירש את הארץ אשר
נשבע ה' לאבותינו.

תבנית זו יכולה לשמש עבורנו כתבנית לצורה
בה נעשה באדם שינוי אמיתי. בתחילה עליו להבין
שהמצב הנוכחי אינו יכול להמשיך. בכך נוצר
הרצון הראשוני לשנות את המצב. אך אם אין לו
תקווה שאכן ישנה אפשרות לשינוי - לא יחול שום
דבר. ע"כ יש להציב מגמה, להעמיד חזון אשר
נותן תקווה ושאיפה לשינוי. אך עדיין קשה עד
מאוד לאדם לשנות את המציאות אליה הוא מורגל.
ע"כ יש צורך בתקופה של החדרת ההבנה, שהמצב
הקיים אינו המצב הטבעי, וליצור הבדלה בין האדם
למציאות הקיימת. ובבוא הרגע בה האדם מוכן -
יש לעשות צעד משמעותי של שינוי בלתי הפיך,
של התנתקות מהמצב הישן, ואז לעבור למצב
הרצוי ולהתקדם בו לבניה אמיתית ויציבה.

אך הדבר שעלול להיות לרועץ ולעצור את
ההתקדמות ואת היציאה לחרות המוחלטת, עומד
בנקודת השאיפה. אם כל הרצון מסתכם בכך "שלא
יהיה כ"כ רע" - אזי כאשר המצב משתפר במעט,
והמציאות הופכת להיות "נסבלת", הרי שחוזר
האדם להרגלי הישנים, ולשעבוד בו היה נתון.
ואם קורה ונתקל הוא בקשיים במצבו החדש - לא
צריכא למימר, שאין בו אפילו מעט תעצומות ע"מ
להתגבר עליהם, והרי הוא חוזר ומתגעגע למצבו
הישן, ממנו נמלט בעור שינוי, וזוכר אותו כטוב
ונוח.

שכך דרכו של יצה"ר, "שאור שבעיסה" - מעט
קושי ומאמץ גורם לכל השפע והטוב להחמיץ
ולהתקלקל. גורם לאדם להתאוות למה שחסר. ואף
שבאמת המציאות אליה הוא מתגעגע לא הייתה
נעימה כלל ועיקר - דואג היצר להשכיח מליבו
את הרע וממקד אותו בטוב. ההיפך ממה שעושה

חודש ניסן. בניסן
נגאלו, "ויוצא את עמו
ישראל מתוכם לחרות
עולם" (מתוך נוסח זריות
קריית שמע של טריפול), ובניסן
עתידיים ליגאל.

הרבה יש לעיין ולכתוב
בנושא הגאולה, ובכך עסקו רבות
ועוד יעסקו, מעל במה זו.

אך כאן נשתדל לגעת בנושא יותר אישי הנלמד
מתוך פרשות הגאולה.

בפרשיות התורה מתוארת עבודת שעבוד
מצרים בכל קושיה המזעזע, עד אשר עמ"י
צועקים מתוך קושי השעבוד הבלתי נסבל.

והנה, אחר יציאת מצרים, לא עוברים אלא
ימים ספורים, ועמ"י מתגעגע למצרים כאילו שכח
הכל! "ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים
לקחתנו למות במדבר, מה זאת עשית לנו להוציאנו
ממצרים. הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים
לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים!" (שמות י"ד,
י"ג). "...מי יתן מותנו ביד ה'... בשבתנו על סיר
הבשר באכלנו לחם לשובע... (שם ט"ז, י"ג), "זכרנו
את הדגה אשר נאכל במצרים חנם... (במדבר י"ב,
ט). הגדילו לעשות דתן ואבירם באמרם: "המעט
כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש...!" (שם ט"ז, י"ג).
איך יתכן הדבר הזה? לא עברו אלא ימים ספורים
מיציאת מצרים, ונשכח כל עני מצרים, כל הצעקה
והאנחה?!

נבוא לעמוד בעז"ה על דבר העולה מתוך
הפרשות, דבר שיכול להוות לימוד לכלל
החיים, ומתוכו נראה להבין את הנקודה הגורמת
להתנהגות זו.

יציאת מצרים לא התרחשה ברגע אחד. כל
מהלך היציאה היה תהליך ארוך ומורכב. ראשית
מתארת התורה את הקושי, הצעקה והאנחה.
אח"כ משה נשלח להודיע לעם שה' ראה את
ענינם, בתחילה מודיע להם על כך שיצאו מצרה
ולרווחה, ואח"כ מוסיף את המטרה התכליתית
"ולקחת אתכם לי לעם והייתם לכם לאלוקים"
[ראה בהרחבה במאמרו המצוין של הרב מנשה בן יוסף בגיליון
שבט]. אח"כ באה תקופת המכות י"ב חודש, בהם

וההתמודדות, והרי הוא בן חורין. נפשו נפדית מבית העבדים של 'שארור' שבעיסה ושעבוד מלכויות'.

ואף אנו, עלינו ללמוד מכך. אם מטרת בואנו לארץ ישראל היא להימלט מפרעות הגלות, ולשבת בשלווה ונחת, הרי שבבוא עלינו חלילה ייסורים שבהם נקנית אר"י, כאשר המצב בארץ מפחיד יותר מאשר בחו"ל, עלול היצר להציף בנו מחשבות זרות, שחלילה בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארצות נכר והביאנו הנה. אך כאשר המגמה ברורה, כאשר אנו חדורים בביטחון בטוב ה' ובשליטתו על כל המציאות, כאשר אנו מאמינים כי "לא איש א' ויכזב" (במדבר כ"ג, י"ט), לא תעלה על דעתנו שה' הביאנו לארצו ע"מ להטעות אותנו ולשטות בנו, או להחטיא אותנו או לפגוע בנו, חלילה. אלא, להיפך! מאהבת ה' אותנו ומשמרו את השבועה אשר נשבע לאבותינו, הוציא ה' אותנו מכל הארצות, לחדש את הברית עמנו, למול את ליבנו לאהבתו, להטיב אותנו ולהרבות אותנו מאבותינו, כמו שהבטיחנו על יד נביאיו. "ואני אהיה להם לאלקים ועבדי דוד נשיא בתוכם.. וישבו במדבר לבטח וישנו ביערים" (יחזקאל ל"ד, כ"ד)... ככה אמר ה' אלקים הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם.. והבאתי אותם אל אדמתם.. ולא יטמאו עוד.. ובכל פשעיהם.. וטהרתי אותם והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלקים. ועבדי דוד מלך עליהם.. ובמשפטי ילכו וחקותי ישמרו ועשו אותם. וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב.. וישבו בה הם ובניהם ובני בניהם עד עולם.. וכרתי להם ברית שלום, ברית עולם.. ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם. והיה משכני עליהם והייתי להם לאלקים והמה יהיו לי לעם. וידעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם" (שם ל"ז, כ' - כ"ח).

הוא לגבי המציאות העכשווית, שם מגמד הוא את הטוב וממקד את האדם בחסר, עד שכל ימיו מכאובים, הוא אשר אמר שלמה - "אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זה" (קבלת ז', י).

וזה אשר קרה לעם המלינים והמתלוננים. מגמת פניהם, השאיפה והחזון אשר הניעה אותם לצאת, הייתה ההיחלצות מקושי השעבוד בלבד, וההליכה לאר"י הייתה רק למען "ארץ זבת חלב ודבש", בלא שהעמידו מעליה את הקומה השניה, המגמה התכליתית, הרוחנית - "ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים" (שמות י"ז, ז), ורק מתוך כך - "הבאתי אתכם אל הארץ" (שם ח).

ע"כ בבוא מצב שאינו מתאים לרצון למענו יצאו - טוענים הם 'מקח טעות!'. "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו!" (במדבר ט"ז, י"ד). וכאשר מתברר שהביאה לארץ כרוכה במלחמה בנפילים - מיד הכל נשכח, וטוענים הם - "ולמה ה' מביא אותנו אל הארץ הנפל בחרב, נשינו וטפנו יהיו לבז הלא טוב לנו שוב מצרימה!" (במדבר י"ד, ג). והלא הדברים זועקים! וכי במצרים לא נפלו בחרב, לא היו הם נשיהם וטפם לבז? לא נאנחו מהעבודה ויזעקו?

וזה מה שעונה להם כלב, הדבק בשאיפה התכליתית, שעבורו יציאת מצרים אינה רק הטבת חיי עוה"ז, אלא לתכלית של "תבאמו ותטעמו בהר נחלתך" (שמות ט"ו, י"ג) - "אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש. אך בה' אל תמרדו.. וה' אתנו - אל תראו!" (במדבר ט"ו, ח - ט). הארץ אכן זבת חלב ודבש היא, אך לא זה העיקר! העיקר הוא שה' רוצה לתת לנו את הארץ, להיות לנו לאלקים. וכשכך הם פני הדברים - כשהחזון והשאיפה גדולים הרבה מעבר לנוחות ומעט שלווה - אין ממה לירוא. ממבט כזה זוכים לשלווה אמיתית של ביטחון. הפחדים

והגעגועים השקריים של היצר אינם נשמעים ואינם נוגעים כלל בלב ובנפש. כי האדם יוצא מתחת יד יצרו, מתחת למאסר החומר הכובל את האדם לחוסר העמל

מיוחד בבין הזמנים
בבני הישיבות הקדושות
סיורי שערים מודרכים סביב הר בית ה'
מספר טלפון לזווגת סיורים 054-8444593

ספרי ציון ומקיפות

עיקר קיום הברית ע"י קרבן פסח

[על-פי המכילתא]

הרב אברהם בן-יאשר

מצוות פסח ומילה הן מצוות עשה היחידות עליהן מתחייבים בכרת, והן קשורות בקשר מהותי לא רק בהקבלות רעיוניות אלא גם משליל-מות ותלויות זו בזו.

התרוץ המקובל לשאלה מדוע בנ"י לא

מלו במדבר [על פי הגמרא ביבמות ע"א] -

מכיון שהיו בסכנת הולכי דרכים, או שלא נשבה להם רוח צפונית - קשה מכמה אופנים. ראשית, כיצד ניתן להסביר מדוע מלו אחר שעברו את הירדן בגלגל, הרי עדיין היו נחשבים כהולכי דרכים, ועוד עמדו לפני מלחמה מסוכנת. קשה גם, שאמנם במדבר לא ידעו מתי הענן עתיד לנסוע, ולכן נחשבו כהולכי דרכים, אך עדיין היו זמנים בהם ידעו מראש שאין מסע קרוב, כגון כשחנו לפני הר סיני וכשבנו את המשכן וכשמרים נצטרעה. ובמיוחד לאחר שמת אהרן, אז בטלו ענני הכבוד, וכבר יכלו לדעת מראש שישארו במקום מסוים יותר מג' ימים, מה עוד שכשהיו בעבר הירדן, כבר לא היו במדבר וממילא הייתה רוח צפונית. כמו כן, בעת שעמדו תחת הר סיני וכדברי המדרש רבה כל החולים נתרפאו, מדוע לא מלו אז? הרי על משה רבינו שעייב את מילת בנו בדרך במלון היה קטרוג גדול אף על שהייה מועטת של המילה, כפי שלמדנו (מדרס ל"ב) - "רבי יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שלא נתלה לו למשה הצדיק עליה מלא שעה", דהיינו שאפילו צדיק גדול כמשה רבינו, שאף בן אנוש לא הגיע לדרגתו - ברגע שדחה את מצות המילה נתחייב מיתה!

חלק מקושיות אלו הקשו הרד"ק והמלבי"ם בפרושם לספר יהושע (י"ב ט' - י"ג ו'), בפסוקים המתארים כיצד יהושע מל את כל עם ישראל שלא נימולו במדבר לפני כיבוש הארץ ונחלתה. מקשה עוד המלבי"ם מהמדרש, שהלוויים אכן מלו במדבר, וגם צדיקים נוספים מלו, ומי שרצה אכן מל, אלא שהיתה להם אמתלא שלא למול. אך לפי זה עדיין קשה מדוע חויבו רגע לפני הכניסה לארץ, הרי האמתלא של הולכי דרכים עדיין הייתה קיימת, ועדיין זוהי שעת סכנה?

נראה להסביר זאת מתוך התבוננות מעמיקה על מהות ברית המילה ומהות קרבן הפסח. למעשה,

הברית של יהושע הייתה בהכרח לפני שהקריבו את קרבן הפסח. אי אפשר לעשות פסח ללא מילה, ואי אפשר להכנס לא"י ללא מילה ופסח. ומכיון שהכניסה לארץ תלויה בזה, אזי זה מוכרח שימולו בדרך לא"י ולא לאחר הכניסה אליה. אך עדיין יש להבין את הקשר והיחס בין המילה לפסח ולכניסה לארץ.

'ברית' פרושה שיש הסכם קבוע, וכל צד מחויב לקיים את חלקו בהסכם. כשכורתים את הברית, אז מבצעים כעין חתימה על ההסכם, פעולה משמעותית שמראה את רצינות הכוונה לקיים את ההסכם והחויב לקיים אותו. הגר"א בפרושו לספר יצירה (פ"ב ט"ו) מבאר את ענין כריתת הברית: "אומר לך מהו ענין ברית, והוא אדם שיש לו אוהב כנפשו ורוצה שלא יפרוש ממנו אבל א"א להיות אצלו, נותן לו דבר שכל מגמתו ותשוקתו אליו והן נקשרים ע"י הדבר ההוא, אע"פ שנוטל ממנו את הדבר מ"מ כל מחשבתו שם הוא, ולשון ברית הוא הבטחה שע"י הדבר ההוא ודאי לא יתפרד ממנו, וזהו ענין לשון כריתת שכורת ממנו דבר הדבוק לו ונותן לו, וכן הוא הקשת שהוא דבר מאצלו יתברך...". הברית היא ההבטחה לקיים את ההסכם, ומילת הערלה הינה כעין חתימה מחייבת על ההסכם, וזאת רואים על-ידי הגדרת הכתוב אצל אברהם אבינו - "והיה לאות ברית" (בראשית י"ז, ב'). המילה היא אות הברית, אך הברית עצמה מחייבת כל צד לקיים את הבטחתו.

ומה היא הבטחת הקב"ה? ראשית ריבוי הזרע ופריה ורבייה - "והפרייתי אתך במאד מאד", וגם "ונתתי לך ולזרעך אחריו את כל ארץ מגריך את כל ארץ כנען" - נתינת הארץ. הפריה והרבייה והארץ אינם רק מצווה, אלא הם שכר שה' נותן לנו על קיום הברית. ואם כך, אזי המילה מכניסה את ישראל לברית [כך גם נוסח הברכה - "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו"], אך קיום הברית מתחיל רק לאחר המילה.

עד כאן הסברנו שמילה היא החתימה על ההסכם, וכן ביארנו את קיום ההסכם מצדו של הקב"ה אך מהו עיקר קיום ההסכם מצד עם ישראל, במה נחשב שהם קיימו את ההסכם?

בְּעִבּוּדָה זָרָה בְּמִצְרַיִם, וְעִבּוּדָה זָרָה שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת".

לפי דרך זו, מצות קרבן הפסח איננה רק מצוה נוספת על מנת שתהיינה זכויות ביציאת מצרים, אלא היא ענין מהותי ביותר, שחייבים בני ישראל לקיימו לפני שיגאלו, כי העבודה זרה הינה עבירה כה חמורה ושקולה כנגד כל המצוות, וביטולה והניתוק ממנה הוא יסוד ותנאי לקרבת אלקים.

וממשיכה המכילתא להדגיש זאת: "וְהִיא אִם מְעִינֵי הַעֲדָה נִעְשְׂתָה לְשִׁגְגָה, יְחַד הַפְּתוּב הַמִּצְוָה הַזֹּאת וְאִמְרָה עֲנִין בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ. וְאִי זֶה זֶה? זֶה עִבּוּדָה זָרָה..."

אמר להם: מִשְׁכּוֹ יְדִיכֶם מִעִבּוּדָה זָרָה וְהִדְבְּקוּ בַּמִּצְוֹת...

אם כן למה נאמר "ולא שמעו אל משה"? אלא שהיה קשה בעיניהם לפרש מעבודת זרה... וכן הוא אומר: (פסוקי, י"ג) - "וַיִּדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאָל אֶהֱרֹן, וַיֹּצִיאוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, צִוּם לְפָרֵשׁ מִעִבּוּדָה זָרָה".

אי אפשר להדבק בה' ללא פרישה מעבודה זרה. אך כל ההסברים האלו מסבירים מדוע היה צריך לפרוש דוקא מעבודה זרה, ולא הספיקו שאר המצוות שהוזכרו קודם. אך עדיין לא הוסבר מדוע היה צורך דוקא בארבעה ימים קודם שחישת הפסח, וא"כ ההסבר של רבי מתיא בן חרש שעשו גם ברית מילה עומד בעינו, ורק הטעם לשתי המצוות נדחה על ידי רבי אלעזר הקפר.

שוב מצאנו שתי מצוות אלו כתנאי להשלמת הגאולה, וזאת לפני הכניסה לארץ ישראל ע"י יהושע. ואם כך נמצאנו למדים, כי זהו קיום חלקם של עמ"י בברית "להיות לך לאלקים". ממילא יוצא, שקרבן הפסח היא המצוה השורשית לכל המצוות בקיום הברית.

גם בתשובה לכן החכם "ואמרתם זבח פסח הוא לה" מביאה המכילתא (פסוקי, י"ג) - "רבי יוסי הגלילי אומר: ראויין היו ישראל כליה במצרים, עד שגמר האחרון שבהם את פסחו". זוהי אמירה מדהימה בעוצמתה על חשיבות קרבן הפסח, שעד שלא כולם מקיימים את יישום הברית, אין עם ישראל זכאי לצאת ממצרים!

ועוד על הפסוק "וכי יגור אתך גר ועשה פסח לה' המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו והיה כאזרח הארץ אז יקרב לעשותו" (פסוקי, י"ג, מ"ח) אומרת המכילתא - "שומע אני כיון שנתגייר יעשה

דבר זה נאמר רק באופן כללי בציווי לאברהם אבינו שעל בניו לקבל את ה' להיות להם לאלקים. "והקמתי את-בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחריו לדורתם לברית עולם להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו. ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגרין את כל-ארץ כנען לאחזת עולם והייתי להם לאלקים" (בראשית י"ז, י"ז-י"ח). אך לא מוזכרת מצוה כלשהי או פעולה שצריך לעשות. כיצד מיישמים את חלקנו בברית, כיצד מקבלים עלינו את ה' לאלקים?

אומרת המכילתא (בא מסכתא דפסחא פרשה ט') - "מִפְּנֵי מָה הַקְּדִים הַפְּתוּב לְקִיחָתוֹ שֶׁלְּפֶסַח קֹדֶם לְשִׁחִיטָתוֹ אַרְבָּעָה יָמִים? הֲיֵה רַבִּי מִתֵּיהָ בֶן חֲרֹשׁ אֹמֵר: הֲרִי הוּא אֹמֵר: (יְסוּבָל ט"ז, ט"ח) "וְאָעֲבֹר עֲלֶיךָ, וְאֶרְאֶךָ, וְהִנֵּה עִתְּךָ דִּדִּים".

הגיע שבועתו שנסבע המקום לאברהם שיגאל את בניו, ולא היה בידם מצוות שיתעסקו בהם כדי שיגאלו, שנאמר: (יְסוּבָל ט"ז, ט"ח) "רַבְּכָה כְּצִמְחַ הַשְּׂדֶה נִתְתִּיךָ, וְתַרְבִּי וְתַגְדְּלִי וְתַבְאִי בְּעֵדֵי עֲדִימִם".

שָׁדִים נכנו וישערו צמח, ואת ערם ועררה. עריה מן המצוות. נתן להם המקום שתי מצוות, מצות פסח ומצות מילה, שיתעסקו בהן כדי שיגאלו, שנאמר: (יְסוּבָל ט"ז, ט"ח) "וְאָעֲבֹר עֲלֶיךָ, וְאֶרְאֶךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמֶּיךָ, וְאִמֵּר לָךְ: בְּדַמֶּיךָ חִי!" וְאֹמֵר: (מְקוּבָה ט"ז, ט"ח) "גַּם אַתָּה, בְּדַם בְּרִיתְךָ שִׁלַּחְתִּי אֶסְרִיךָ מִבּוֹר אֵין מִים בּוֹ". לָכֵן הַקְּדִים הַפְּתוּב לְקִיחָתוֹ שֶׁלְּפֶסַח קֹדֶם לְשִׁחִיטָתוֹ אַרְבָּעָה יָמִים.

שאינו נוטליו שְׁכַר אֵלָא עַל הַמַּעֲשָׂה". **זאת** אומרת, שארבעת הימים נצרכים עבור קיומן של שתי מצוות, כי מילה לוקחת שלשה ימים להחלים ממנה, ועוד יום לשחישת הפסח.

בהמשך המכילתא מובא - "רבי אליעזר הקפר רבי אומר: וכי לא היה בידם שלישיגאל ארבע מצוות שאין כל העולם כדי בהם? שלא נחשדו על העריות, ולא נחשדו על לשון הרע, ולא שנו את שמם, ולא שנו את לשונם". והמכילתא מביאה בראיות שקיימו מצוות אלו, ולכן כבר היו להם זכויות שבעבורן אפשר היה לגאול אותם. וממשיך רבי אלעזר הקפר ומביא את שיטתו, מדוע היה צריך ארבעה ימים קודם לכן למשוך את הפסח -

"וּמִפְּנֵי מָה הַקְּדִים לְקִיחָתוֹ שֶׁלְּפֶסַח לְשִׁחִיטָתוֹ אַרְבָּעָה יָמִים? לְפִי שְׁהִי יִשְׂרָאֵל שְׁטוּפִין

תבואו אל הארץ" - בדרך ביאתם, וזה התנאי לקבלת הארץ וירושתה ולא רק מצוה התלויה בה. אך לאחר חטא המרגלים לא היה שייך להקריב פסח, כי גם כך אינם נכנסים לארץ עד השנה הארבעים.

ועל פי זה אפשר לבאר את שאלתנו בתחילה, מדוע לא חיובו למול במדבר, כיון שלא קיימו את קרבן הפסח ולא יכלו להכנס לא"י!

התוספות ביבמות (פ"ג. 3. ד"ט מופין) כותבים שנוזפים היו על חטא המרגלים, ואפשר שהוא כעין שבארנו, שדור שהיה ברור להם שהם לא יזכו לירושת הארץ - לגבינו גם הברית לא הייתה נצרכת כיון שלא ניתן לקיימה על ידי דור זה ולכן גם אינם נוחלים עולם הבא כדברי רבי יהושע בפרק חלק (פסחים יג.) ודברי רבי אליעזר החולק עליו וסובר שיש להם חלק לעוה"ב מביא את הראיה מהפסוק "אספו לי חסידי כרתי בריתי עלי-זבח" ולפי דרכנו פסוק זה ממש מתייחס לעצם הנושא של קיום הברית על מנת להביא את הפסח.

ויה"ר שנוצה בזכות דם מילה לדם הפסח ולקיים את ציווי ה' לאברהם אבינו - "להיות לך לאלקים".

פסח מיד, תלמוד לומר 'והיה כאזרח הארץ' - מה אזרח בארבעה עשר אף גר בארבעה עשר".

רואים שישנה הוה אמינא, שאי אפשר להיות יהודי ללא קרבן פסח, וזהו תנאי בגרות כמו מילה. ואמנם המסקנה היא שלא נחמיר עליו יותר מיהודי רגיל שעושה פסח רק פעם בשנה, אך בכל אופן ההבנה הפשוטה היא שזהו תנאי בסיסי בהתגיירות, וזהו חיובו מיד לאחר שנתגייר.

וראו עוד להבחין כאן, כי היהודי שחייב במצוות מכונה בשם "אזרח הארץ", זאת אומרת שמה שמחייב אותו זה קיומו בארץ. זהו גדר חיוב המצוות שלו - עצם זה שהוא אזרח הארץ. הארץ מחייבת אותו בקרבן פסח. לא כתוב כאן 'בני ישראל', לא כתוב 'יהודי', לא כתובים שאר הכינויים של עם ה', אלא דווקא 'אזרח הארץ'.

רש"י על הפסוק "והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת" (שמות יב, 3) מביא שתלה הכתוב מצוה זאת ביאתם לארץ. ולכן ברור מדוע לא עשו במדבר את קרבן הפסח אך יש לשאול מדוע כן עשו את הפסח במדבר בשנה השנייה? רש"י והאבן עזרא מתרצים שפסח זה היה על פי הדיבור וגזירה עליונה אך אולי על פי דרכנו אפשר לבאר, שכיון שהם היו בדרך לארץ ישראל, ואז מתקיים התנאי של "כי

Dear Jews! This unique pamphlet is being distributed all over the Charedi cities and neighborhoods in Israel. We have no governmental aid, as is obvious, and we depend solely on members of the public whom understand the importance of spreading our ideas. Due to the fact that many people all over the country and the Jewish world are waiting to read our message each month, and due to the fact that some noisy haters of us would do anything to prevent us from spreading our ideas, it is of utmost importance that our supporters all over the land help distributing the pamphlet in a professional manner and as much as possible. Car owners are specially called upon to help us with distributing. A professional distributor can work for us in Lakewood, New Jersey, but the costs are already very high. We also want to start distributing a pamphlet in English. We would be very grateful for any contribution and, as said above, for any help in distributing. You can be in touch with us in order to contribute, to take part in distributing or for any questions you may have. Just leave a message at 052-7195368 or better still, send an e-mail to yyy7@neto.bezeqint.net

ידיעת ה' לפרעה ומצרים ע"י המכות

מצאנו כמה דרגות
בידיעת ה' שנודעו
לפרעה ולמצרים ע"י
סדרי המכות והמסתעף מהם.

בתחילה לא ידע פרעה שם הוי"ה
ב"ה, כלומר שם המהוה הכל. ואח"כ אמר ית"ש
למשה "יִדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' בְּנִסְתֵּי אֶת יָדִי עַל
מִצְרַיִם... (שמות ז', טו), ובהתראת מכת דם "כֹּה אָמַר
ה' בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי ה'... (ח', יז)".

אמנם בשאר גילויי ייחודו ית', לא נעשה
הגילוי ע"י המכה עצמה, אלא בסילוקה או
בהפלאות ישראל ממנה, ובכל אחד מהם הוזכרה
נקודה מסוימת בידיעת ה'.

במכת צפרדע הוזכרה בחינה זו שאין כמותו,
ולא הוזכרה אלא בסילוק הצפרדעים, כמו שנאמר
"**וַיֹּאמֶר לְמַחֵר וַיֹּאמֶר פְּדֹבְרָךְ לְמַעַן תֵּדַע כִּי אֲנִי
כֹּה אֱלֹקֵינוּ**" (ח', י). גם לא הוזכר דבר זה במטרתו
של השי"ת בזאת המכה, אלא בטעמו של משה
להתפלל לסילוקה.

במכת ערוב הוזכרה בחינת "כי אני ה' בקרב
הארץ", וזה נתברר רק ע"י הפלאות ישראל בארץ
גושן, כמ"ש "וְהִפְלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת אֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר
עָמִי עֹמְדָה עָלֶיהָ לְבִלְתִּי הִיֹּת שֵׁם עֹרֵב לְמַעַן תֵּדַע כִּי
אֲנִי ה' בְּקִרְבְּ הָאָרֶץ" (ח', טו), ולא התברר דבר זה ע"י
עצם המכה, אלא ע"י שראו שליטתו, שבמקום אחד
מביא את הערוב ובמקום אחר אינו מביאו.

ואף שגם במכות נוספות הוזכר עניין הבדלת
ישראל, מכת ערוב היתה ראשונה שבהם, ולקמן
יבואר הטעם מפני מה לא הוזכרה הפלאה זו גם
במכות ראשונות, וכזה יש לפרש גם מפני מה לא היו
למדים מזה גם את עניין "כי אני ה' בקרב הארץ".

הדָּבָר היה עניינו "בעבור תדע כי אין כמני בכל
הארץ", אולי משום שכוחו של מקום ניכר ביותר
כשהוא נוגע בעצם החיים. ומ"מ חזינו, שהיה
חשוב לפרעה לברר אם מתו גם בישראל, והיינו
מאחר ששליטתו בארץ אינה נכרת אלא אם רואים
הבחנה בארץ בין דם לדם.

אשר בחר בנו הרב בנימין הלוי

הוצרך עוד עניין מיוחד לידיעת הפלאות ישראל

אחר ריבוי הידיעות
הנ"ל הוצרכו עוד ידיעה
אחת, והיא ידיעת הפלאות
ישראל, ואמר משה למצרים
"**וְלִכְל כִּנֵּי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחְרָץ כְּלָב לְשֹׁנוּ...
לְמַעַן תֵּדְעוּן אֲשֶׁר יִפְלֶה ה' בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל**"
(י"ב, ט'), ולהפלאה זו נתאווה משה אדוננו כמ"ש
"**וּבִמָּה יִדְעַ אָפּוֹא כִּי מִצְאָתִי חָן פְּעִינֶיךָ אֲנִי וְעַמְּךָ
הָלוֹא בְּלִקְתָּךְ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל הָעַם
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה**" (י"ג, טז)".

אמנם הדבר צ"ב, דבשלמא בבקשת משה מובן
שרצה שתהיה כאן הפלאה מתמשכת של ייחודם
של ישראל על שאר האומות, אך לגבי ההפלאה
הנוודעת מחריצת לשון הכלבים, הרי כבר ידעו דבר
זה ע"י המכות שלא הוכו בהם ישראל, ובערוב,
דבר וברד הוזכר כן בפירוש. (במכת חג אש"ל שלא היו
המזרים יודעים שנצני ישראל היו אור במושבותם, ובכבודות אפסר שאין זו
הפלאה בין מזרים לישראל, חל אף על מי שעשה פסח וכו' הדם על המשקוף
למי שלא עשהו).

הזכרת הפלאות ישראל במכות מצרים

והנה יש מהמכות שלא הוזכר בפירוש
בפסוקים שלא היו לישראל, והפליג בזה ראב"ע
(י', כ"ד) - "רבים אומרים, כי המים היו ביד המצרי
אדומים כדם, ונתלבנו ביד הישראלי. א"כ למה
לא נכתב אות זה בתורה. ולפי דעתי, כי מכת
הדם והצפרדעים והכנים היתה כוללת המצרים
והעברים, כי אחר הכתוב נרדף. ואלה השלש
מעט הזיקו, רק מכת הערב שהיתה קשה, השם
הפריש בין המצריים ובין ישראל. וככה מכת הדבר
והברד בעבור מקניהם, ולא כן בשחין, ולא בארבה,
כי הם יוצאים ממצרים, וכאשר חפרו המצרים כן
חפרו העברים".

אך רבינו יונה בפירושו לאבות (ה', ד) כתב על
משנת עשרה נסים שנעשו לאבותינו - "כל עשר
מכות שהביא הקב"ה על המצרים במצרים לא נזקו
אבותינו בהם. ובכלל הוא מפורש להם. לבד במכת

שהיה דווקא במקומות מגוריהם ומושבם.

ולפיי"ז צ"ב מה ראו לומר "רק בארץ גושן אשר שם בני" לא היה ברד". ואפשר, שגשמי הברד עצמם היו במהלך טבעי, כמשמעות פשט המקראות, שהיה זה גשם נורא עם ברקים ורעמים שנמצא עוד כמותו במקומות אחרים, אך בארץ מצרים הוא חורג מגבולות הטבע, וכמו שנאמר "כבד מאד אשר לא היה כמהו במצרים למן היום הוסדה ועד עתה". וכן שם: "כבד מאד אשר לא היה כמוהו בכל ארץ מצרים מאז היתה לגוי" [ורק לגבי האש כתבו הראשונים שהיה בדרך נס]. וכיון שהיה מהלך טבעי של ירידת ברד, א"כ היה בזה הפלאה מיוחדת במה שכל ההיקף של ארץ גושן היה ברד והיא מוצאת מכללם. אך קצת יל"ע, דלכאורה במכת ארבה יש ג"כ מענין זה, ויל"ע אם מכת ארבה שייך בישראל כולל, דשמה לא היו להם שדות משלהם [ויש לדקדק ממה שאמר ר' ניסים נעשו לאבותינו במצרים].

ולפיי"ז מתחזקת הקושיה דלעיל, דהיה להם למצרים ללמוד את הפלאה ישראל מאותן המכות שנצלו מהן בדרך נס ופלא.

א"א ללמוד את הפלאה ישראל ע"י הצלתם מן המכות

ויתכן לבאר, כי המכות שהיו שלא בסדר העולם, אינן ראויות שתהיינה אלא כעונש על אכזריות השעבוד, ואף דאחר שבאו ניסי המכות למצרים, המשכן הטבעי היה ראוי להזיק את ישראל, מ"מ אין למדין מכאן אלא את השגחת ה' בעולם, שאינו מעניש צדיק עם רשע. אך לא נוכל ללמוד את חיבתם של ישראל, שמופלים לטובה גם בעינינים שבסדר העולם הרגיל שאינם עונש, כנביחת הכלבים.

והוצרכה ידיעה זו לעמוד בטרם גאולתם של ישראל, כי היא שורש הגאולה. ונעוץ סופה בתחילתה, שנפתחה גאולתנו ב"כה אמר ה' בני בכרי ישראל" (שמות ד', כ"ג), והסתיימה ב"אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל".

הפלאה ישראל מן האומות - יסוד הגאולה

וכן אתה מוצא שענין זה של העמדת ישראל

הכנים שכתוב 'ותהי הכנים באדם' ולא הפרישה התורה בין מצרים ובין ישראל, אלא קבלה היא ביד חכמים שאף גם בזאת לא לקו בה".

ותמורה, שיש לפנינו מחלוקת אם פירשה תורה שלא היתה המכה לישראל. אך הענין הוא, דאף שלא הדגישה התורה שלא היתה המכה בישראל, הרי בפירוט העונש שבמכה הוזכרו מצרים בלבד, ומזה נשמע שלא נידונו ישראל עמהם.

■ **במכת דם** נאמר "ולא יכלו מצרים לשחות מים מן היאר" (ו', כ"ב), משמע קצת שישראל יכלו לשחות מים מן היאור [אולי זה המקור למדרש (שמות רכ"ג ט"ו), שהיה הדם הופך למים ביד ישראל].

■ **וכן בצפרדע הוזכר** "ועלו וקאו בביטך ובחדר משפכך... ובקה ובעמך ובכל עבדיך ועלו הצפרדעים" (ו', כ"ח - כ"ט).

■ **בשחין** נאמר "כי היה השחין בחרטום ובכל מצרים" (ט', כ"ה).

■ **בארבה הוזכר** "ומלאו בטיך בטיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים" (י', י).

■ **בערוב,** דבר, ברד, חושך ומכת בכורות הוזכר בפירוש.

נמצא שרק במכת כנים לא התפרשה הצלת ישראל.

וצריך טעם, מפני מה יש מכות שהודגש בפירוש ענין הפלאה בני, ויש שלא הוזכר אלא נרמז מכללם.

ואפשר, דלא הזכירה התורה אלא שינוי טבעי, אך מכות דצ"ך, וכן מכת שחין - שלא היתה בדרך של מגיפה מדבקת, אלא ע"י פיח הכבשן מידי משה - אין מופת במניעתם מארץ גושן יותר ממניעתם מארץ כנען, אדרבה, כל מקום שמוסיפה המכה בארץ מצרים הוא שינוי טבעי.

אך במכת ערוב, הוצרכה השגחה מיוחדת כנגד הטבע שלא יתפרצו לארץ גושן, וכן במגפת הדבר. ויתכן שהיה מקנה ישראל מעורב במקנה מצרים, ואעפ"כ לא מתו, והוא מופת גדול. ובחושך דרשו "ולכל בני ישראל היה אור כמושבתם... שכל מקום שהיה היהודי נכנס היה האור נכנס ומאיר להם מה שבחביות ושבתיות ובמטמוניות" (שמות רכ"ג ט"ז), הרי שהיה להם אור גם בתוך מצרים, ולא כמשמעות הפשוטה,

ישראל לאדמתם. עוד חישוב מחשבות להשיב לשון ישראל לתפארתה, וגם בזה סובב הרוח הנזכרת להחדירה אף בקרב נידחים שבעמו.

צא וראה התבונן קמעא, כי מעת אשר פעלה הרוח הזאת פעולתה, על סביבותיו שב הרוח, ושוב לא פשתה בעולם רוח הלאומיות בין הגויים. כי מעתה היתה הרוח רוח הסובלנות וביטול המחיצות, ליברליזם בלע"ז, שהיא אשר פועלת בימינו להרבות שנאת עשיו ליעקב בקרב עמים רבים, להחזיקנו ביד חזקה כ"עם לבדד". בינו נא זאת להלל ולהודות!

כמה מעלות טובות למקום עלינו שפדאנו מצרינו ומבקשי נפשנו, וקבצנו יחדיו, והביאנו לא"י, וגאלנו משעבוד מלכויות לבטל גזירת מדרסן ומרפסן של ישראל (פרכ"י דניאל ח', י"ד), והשיבנו ללשון קדשו, ובנה ושכלל וכוונן ארצו ונחלתו בכל מיני תיקון, וגאל נפשנו פדיון אחר פדיון מיד העומדים לכלותינו.

והוא ישוב ויגאלנו שנית ברחמיו לעיני כל חי, ויתן בלבנו אהבתו ויראתו והכח והחפץ והיכולת לבנות לו בית לשמו, ולהעמיד מלכותו בהר ציון משכן כבוד. ■

נבדלים ומיוחדים - גם במקרה שהללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז - הוא שורש הגאולה, גם בנס פורים. דהא כשנהנו מסעודתו של אותו רשע נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה (מ"ג"ב י"ג), אף שבדורות קדמונים היו עוונותיהם חמורים הרבה יותר, אך כל עוד היו נבדלים ועומדים לעצמם כעם לבדד ישכון, עדיין חוסים הם בצילו של מקום.

וגאולתם של ישראל לא באה להם אלא כשחזרו ונעשו לעם נפרד מן העמים, ואז גם כשהם חוטאים מקוים בהם "אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל".

והנה בעת שתקפו עלינו רעת רשעי ישראל בנגע ההתבוללות ברוח ההסכלה הארורה וסעיפיה, שלח דודי ידו מן החור, החור הזה המגדל שרצים (כ"א שפ"ר כ"ו, א'), ויולך ה' רוח עזה בכל העולם, ויַעַר רוח הלאומיות בלב כל אומה ולשון, להעירם לשמר מנהגיהם, לשונם ולבושיהם, זאת הייתה לנו לשמר קצת מאשר בזכותם נגאלו, היינו שלא שינו שמם ולשונם (ויק"ו, א"מ, ל"ג). והיינו ע"י ייחודם כעם לבדו, שע"י זה "היו ישראל מצוינים שם" (פסק"י לק"ט דברים מ"ו), כי היתה סיבה מאת ה' לקבץ נדחי

שיעורי תורה

שיעורי הקבוע של הרב רפאל ספיינר בספרי הנביאים

מתקיים מדרי יום חמישי בשעה 20:00 במבנה של ישיבת לש"ם בקומה ב' בשכונת נחלאות ברחוב תקוע 7, ירושלים.

שמעו ותחי נפשכם!

כמו-כן, כל המעוניין בקיום שיעור באזור מגוריו באחד הנושאים הנידונים ב"קדושת ציון" מתבקש ליצור קשר במייל yyy7@neto.bezeqint.net או ברהודעה קולית בטלפון 052-7195368 ואנו נשתדל למלא את מבוקשו.

יום שני, י"ג ניסן
תשע"ז. השעה 4:00
אחה"צ.

הציפיה האמיתית הרב שמחה לרנר

אם נרצה לתאר את
המצב כעת בכל בתי
ישראל, לא נוכל לתאר
זאת טוב יותר מבשתי
מילים אלו: ספונזה גדולה.

ערב יהיה אור... והיה
אור החמה כאור שבעת
ימי בראשית...
שמש צדקה ומרפא
בכנפיה" [ב].
לעם לב חדש לשורר
בפיהם שיר חדש
(יוצרות לשבת החודש) -

קול מוסיקלי ענוג, טהור ואציל נשמע בכל
היקום ומשיב בתשובה את כולם בן רגע. "ומשתי
את עיון הארץ ההיא ביום אחד" [ג]. דמעות של
בכי והכנעה, געגועים אציליים וטהור, שוטפים
ומטהרים פני כל. אך "ומחה ה' אלוקים דמעה
מעל פנים" [ד]. צריך להיות שכליים ומציאותיים,
אין זמן כ"כ לרגשות בלבד! התאריך בלוח הוא
לא כ"ג שבט! תוך 24 שעות, כל העם הזה
צריך להיות אחרי הקרבת קרבן פסח בהר ה'
בירושלים!

קיתונות של מים וסבון ושאר חומרי ניקוי
שוטפים כל פירור חמץ ושרידי אבק. הילדים
הגדולים מנסים לשמור על אחיהם הזוטוסים
מחוץ לבית, ללא הצלחה. זקנים עם נערים, ת"ח
ושאר עמך, משוטטים ברחובה של עיר לסיים את
שיירי הקניות לחג, הגעלת וטבילת כלים בכל קרן
זווית ובלחץ של קיטור, אצים רצים כולם להספיק
את כל המטלות עד 7:28. אור לארבעה עשר
בודקין...

ופתאום טו ווו, בקול שלא נשמע מעולם...

מה זה? אזעקה? כיפת ברזל? או 'צבע אדום'?
מלחמה בצפון או בדרום, או בשניהם? זה נשמע גוג
ומגוג! הרי זו לא אזעקת אמת עולה ויורדת, אז מה
זה כן???

אפילו שאנו עדיין טמאי מתים - הרי טומאה
הותרה בציבור, ומקריבין אע"פ שאין בית (מגילת
י. [י"א] שהבית ירד כולו משוכלל משמים. ויש הפוסקים שיש
מצווה דאורייתא של בנין בית הבחירה. וכמו בכל התורה, אלו
ואלו דא"ת. תלוי אם זכו או לא זכו. או שקודם יבנה מלמטה ואח"כ
יבנס לתוכו מקדש של מעלה וכדאיאת בזה"ק, וכמו האש שבאה
מן השמים, ואעפ"כ מצווה להביא מן ההדיוט].

כל הילדים פורצים הביתה, כשהרצפות עוד
לחות מהפוליש האחרון (!!!). "אמהל'ה? מה זה?".
אך משום מה, הלחץ נרגע מיד. קול תקיעת שופר
מתוק שלא נשמעה מששת ימי בראשית. והיה
ביום ההוא יתקע בשופר גדול... איזו תקיעה
גדולה... בדיוק עכשיו?

עשרות אלפי יהודים מכל רחבי הארץ פוקקים
את הכבישים לכיוון ירושלים. "שמחתי באומרים
לי בית ה' נלך" [ה]. הרכבת הקלה מופעלת בכיוון
אחד. יהודים מכל רחבי הארץ מכל העדות והחוגים
באחדות נפלאה. אין אנחנו והם. כולם חייבים
לבוא לסעוד על שולחנו של מקום ולאכול כזית
מקרבן פסח משולחן גבוה. לשאול את אבא, אבינו
שבשמים מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות...
הלילה הזה כולו צלי! מה זכינו דווקא אנחנו?

תקיעה שמחכים לה כבר 5777 שנים. משיח
האמיתי בא, זהו! איך לא חשבנו על כזו אפשרות?
היינו מתכוננים יותר... איך מסיחין דעת מהמשיח,
שבא בהיסח הדעת???. ואין לך יום מתאים יותר
להיסח הדעת מערב פסח...

עולים ההרה לבנות מזבח. "ארחץ בניקיון

אך אבא, אמא, מה עושים עכשיו? רצים למקוה?
רצים להר הבית? מתחבאים "במחילות בצורים
ובמערות מיוחד ה' ומהדר גאווה" [א]? רצים
לפינה או לכותל לחזור בתשובה? קטסטרופה!

אור טהור ואציל מבהיק בעולם. "והיה לעת

[ב] ראה זכריה י"ד, ז'; ישעיהו ל', כ"ו; מלאכי ג', כ'.

[ג] זכריה ג', ט'.

[ד] ישעיהו כ"ה, ח'.

[ה] תהלים קכ"ב, א'.

[א] ישעיהו ב', י"ט.

הנה האש והעצים ואיה השה? ב"ה יש כמה טיפוסים' המגדלים מדי שנה טלה כשר בחצרם. מנהגותיקין לקנות כבש בעשירי לחודש אף בפסח דורות - זכר לפסח מצרים מפני חיבוב המצווה, וקושרו בכרעי המיטה וכדאיתא בכללים פסק י"ע משנה ג' (וינמנמטס טס). רק הותיקין מסוגלים לישון עם עז בחדר שינה... העז תתעטש כמה פעמים בלילה. וכך יקומו מוקדם יותר... איך הם הסתדרו עם הריחות והלכלוך... לותיקין פתרונים.

משאיות בקר וצאן (בקר לחגיגה וצאן לפסח) מגיעות מכל מושבי וקיבוצי הארץ, אך כולם נפסלים עקב מום וטרינרי הנעשה לסימון באוזן הבהמה. פרט לכך, מעירים להם בעדינות כמה יודעי הלכה, כי בפסח הבא בטומאה אין מביאים חגיגה, כך שאת הבקר אפשר לשמור לשנה הבאה, אם נזכה אז להקריב בטהרה. ביחס לצאן, אין ברירה - צריך להביא מערביי הארץ. "כל צאן קדר יקבצו לך"^[1], ואף שאין בו ביקור ארבעה ימים, בדיעבד אינו מעכב. כל עצי הרימון הגדלים בגינות העיר, נקצצים להביא שפוד של רימון לצליית הקרבן. גיא בן הנום נהפך בן לילה לשדה תעופה ענק, ומטוסי גימבו ענקיים מנחיתים בכל רגע יהודים מכל רחבי העולם. "מי אלה כעב תעופנה וכיונים אל ארובותיהם... להביא בניך מרחוק"^[א]. "כצאן קדשים כצאן ירושלים במועדיה ימלאו הערים צאן אדם"^[יב].

שכינה שכינה! "שאי סביב עיניך וראי כולם נקבצו באו לך"^[יג]. גם מקטמנדו הגיע מטוס מלא בגויים, אינדיאנים. מה הם מחפשים כאן חוץ מתקשורת וסקופים?... "והביאו את כל אחיכם מכל הגויים מנחה לה"^[יד], עשרה גויים מחזיקים בכנף איש יהודי.^[טו] מצאו שם איזה יהודי עם קוקו ועגיל, מטייל בגיונגל. מנחה לה' "כאשר יביאו

כפי ואסובבה את מזבחך ה"^[1]. עולים ומטפסים בשער המוגרבים, בנשר שתמיד הסתכלנו עליו בעיניים של איסור כרת. היום זו מצווה, ועוד ההיפך. כרת למי שלא יבוא ויקריב!

התכנית המקורית הייתה לערוך את ליל הסדר אצל הדוד בדירתו החדשה והמאובזרת בברכפלד, ולהסב על הספה הענקית שלו. רבות מחשבות בלב איש, עכשיו נאלץ לאכול על איזה שטיח ע"ג קרקע בירושלים [עליות לא נתקדשו] ולאכול עם ידיים שחורות אחרי בקשת עזרה בצליית הכבש ממומחים מבינים בעל האש... [זה לא מנגל רח"ל, זה קרבן פסח קדוש!] בכלים חד פעמיים [כדי שלא יבלעו בליעת קדשים ויהיו נותר...].

אם היית שואל אותי, הייתי רץ ומתחבא מבושה וכלימה לראות פני משיח שנאמר בו "והריחו ביראת ה"^[1]. הייתי יוצא בדרך רחוקה שלא להתחייב בכל העסק. אך השכל גובר על הרגש. "ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם ועשיתי את אשר במשפטי תלכו"^[ח]. שעון החול הולך ואוזל, קרבן פסח הינו חיוב על אנשים נשים וטף, ובכרת רח"ל. גם הילדים עולים ובאים לראות במחזה הנדיר של בנין המזבח גדול המימדים, משהו בגובה 2 קומות - אך הסדרנים מטעם משיח צדקנו לא מרשים. אין מבטלים תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית המקדש^[ט]. וגם בבין הזמנים...! שועטים לכיוון מקוואות הטהרה, הנפתחים חינם לכל. מי צריך עכשיו כסף? טובלים גם את הבגדים וגם את השטריימלים, וגם את התפילין!!! (מקוואות פסק י' משנה ד'). אין ברירה. עד שמגיע צורב צעיר לאזור ואומר - "חבל לכם על כל הטרחה, טומאה הותרה בציבור!". טעם מר ומתוק נשאר בפה - מצד אחד, סוף סוף יש לנו קרבן פסח, מצד שני הוא בא בטומאה. בשנה הבאה בעזר ה' נשוב אל המקוואות עם השטריימלים והתפילין וכל הכלים, והפעם כדי לעשות פסח בטהרה.

[1] ישעיהו ס', ז.

[א] שם ח' - ט'

[ב] יהוקאל ל"ו, ל"ח.

[ג] ישעיהו ס', ד'.

[ד] ישעיהו ס"ו, כ'.

[ט] ראה זכריה ח', כ"ג.

[ו] תהלים כ"ו, ו'.

[ז] ישעיהו י"א, ג'.

[ח] יהוקאל ל"ו, כ"ו.

[ט] שבת קי"ט:.

מזג האויר שם היה בעוכריו, ערב פסח היה יום מעונן וגשום ביותר. מהנץ החמה ועד צאתה המתין וחיכה מיודעו, לראות ניצוץ חמה מציץ מבין העבים, ללא הצלחה.

תוך כדי הכנת החריין למרור, הייתה עינו אחת דומעת מחריפות, ועין שניה מציצה מהחלון, לזכות לראות פיסת שמש אביבית פשוטה. ואין, הכל מעונן וגשום. בצהרי היום הייתה סופת ברקים ורעמים. מיודענו בירך סוף סוף את הברכה 'עושה מעשה בראשית' - על הברקים...

הוא הגיע לליל הסדר עם איזה שבר בלב, בהרגשה 'למה נגרעתי? ולזה לא יועיל פסח שני! למה לא זכה למה שכל ישראל זכו? למה נגזרו עליו הטיפולים בדיוק בתקופה זו? הוא יצטרך לחכות עוד 28 שנה, עד גיל 60 - אם יזכה. בברכת המרור, כיוון גם על הרגשה מרה זו.

כשחזר ארצה, נכנס למורו ורבו שליט"א, ונפשו בשאלתו - מה חטאתי ומה עויתי, מה עלי לתקן?

הישיר הרב את מבטו לתוך עיניו, ואמר לו: 'מה אתה מדבר? אתה מחכה 28 שנה? אך על קודשא ב"ה ושכינתה המחכים 1940 שנה, להקרבת קרבן פסח, חשבת??? כל שנה הם מביטים ומסתכלים על מקום המקדש שנאמר בו "והיה עיני וליבי שם כל הימים"^[1], ובודקים: נו, האם אפשר כבר לחזור הביתה? האם השנה יהיו אצלנו הילדים בליל הסדר בפסח? אז בבקשה קצת פרופורציה. אתה לבסוף זכית לברך עושה מעשה בראשית, לפחות על הברקים. וכשתהיה בן 60 אי"ה תזכה שוב לברך. רק תתאוה ותכסוף שזה כבר יהיה משיח צדקנו בב"א'.

לשנה הזאת בירושלים!

נ.ב. אם ח"ו הגאולה עוד לא תהיה השנה, בינתיים נזכור להגיד את סדר אמירת קרבן הפסח בערב החג אחר חצות, אבות ובנים כדאיתא במשנה ברורה, לקיים 'ונשלמה פרים שפתינו', וכל העוסק בתורת פסח כאילו הקריב [וידוע מהגר"א שעשה מזה עסק גדול, ע"י במעשה רב].

בני ישראל את המנחה בכלי טהור"^[טז]. עוד יהודי מתנה למשיח צדקנו, השבת אבדה לבורא עולם. מקטמנדו.

כולנו נכנסים לעזרת. הנה החפץ חיים עד ארכובותיו בדם, המהרש"ם עם נכדו ר' שלום עם אדמו"רי תולדות אהרן זורקים את הדם, הרב מבריסק, רבי חיים שמואלביץ ורבי יחזקאל לוינשטיין עם האדמו"ר מאזורוב משוררים על הדוכן בכנורות וחלילים... הבן איש חי, הרב עובדיה יוסף, האדמו"רים מגור, ויז'ניץ, בעלזא, סאטמר והרב שך בחבורה אחת קורים את ההלל. קשה לתאר דברים שלא היו. אך נשאר קצת בשביל הדמיון המפותח של כל אחד ואחד לפי טעמו. צריך רק לדמיין בכיוון הנכון, וכך יגיעו הכיסופים. נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'^[17], וכלשונו של ר' יהודה הלוי בכוזרי: 'הגאולה תגיע כאשר יכספו בני ישראל אליה בתכלית הכוסף'^[18], וכמו שנאמר 'אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד'^[19] (הכלים ק"ג, ט"ז). ואימתי המועד? "כי רצו" (שם ט"ו). ואין דבר העומד בפני הרצון!

נסיים במעשה קטן, להמחיש את הרצון והגעגועים שצריכים להיות לנו. לפני 8 שנים זכינו בתוך שאר כל ישראל, לברך בערב הפסח את הברכה הנדירה - ברכת החמה. פעם ב-28 שנה, יש לנברא זכות להודות לה' יתברך על הפרווה/קטור הענק שנדלק לנו בכל בוקר, ללא חיבור לחשבון החשמל שלנו, בהודאה מיוחדת. [חון מ'ביוצר אור' מדי בוקר].

מיודענו, אברך בן 32 שעדיין לא זכה מיום היוולדו לברך ברכה זו, היה מלא בערגה יחד עם כל שבטי ישראל בשנת תשס"ט, בעיתוי המיוחד של ברכת החמה בערב הפסח.

דא עקא, שנגזר עליו באותה שנה לעבור טיפולים רפואיים בחו"ל בתקופה זו, ובערב הפסח שהה בעיירה אחת במדינת ארה"ב.

[מז] ישעיהו שם.

[יז] תהלים פ"ד, ג'.

[יח] ראה ספר הכוזרי מאמר ה' אות כ"ו.

[יט] מלכים א' ז', ג'; דברי הימים ב' ז', ט"ו.

אחר ישובו בני ישראל הרב מנשה בן-יוסף

הקודש, שכאשר אין ה' שוכן בעמו, נאמר "גם נביאה לא מצאו חזון מה" (איכה ב', ט').

אמנם ענין מלכות

בית דוד צריך הוא תלמוד, מפני מה אנו

צריכים לו, ומדוע לא די לנו

שימלך ה' בעולמו וישכון בתוכנו, ינהיגנו וינהלנו. ויש לבאר מדוע אנו צריכים, ואף חיוני לנו הדבר עד מאד לברר ענין זה, שהרי כל עוד לא נבקש **שלושתן** לא תבוא הגאולה. ובאמת, צריכים אנו לדעת מפני מה נצטוו ישראל להעמיד להם מלך, הלא לכאורה טוב יותר שה' לבדו ימלך עלינו, וכמו שנוף שמואל בעם השואלים ממנו מלך – "ואמרתם לא כי מלך ימלך עלינו, וה' אלקיכם מלכם" (מלכים א' ג', 37).

עוד צריך להבין, אם אכן נצטוו ישראל להעמיד

להם מלך, מדוע כאשר שאלו מלך, אמר ה' "כי אתי מאסו ממלך עליהם" (שמואל א' ח', 1), ושמואל אמר להם "ודעו וראו כי רעתכם רבה אשר עשיתם בעיני ה' לשאול לכם מלך" (שם ג', 12).

ובכדי להבין ענין זה, יש להתבונן בפרשה אחת בספר יחזקאל.

הנה בספר יחזקאל בפרשה הפותחת את פרקי הגאולה ישנה נבואה על רועי ישראל, וכה נאמר בה – "בן-אדם הנבא על-רועי ישראל הנבא ואמרת אליהם לרעים כה-אמר אד-ני ה' הוי רעי ישראל... את-החלב תאכלו ואת-הצמר תלבשו... את-הנחלות לא חזקתם ואת-החולה לא-רפאתם ולנשברת לא חבשתם ואת-הנדחת לא השבתם... ותפוצינה מבלי רעה ותהיינה לאכלה לכל-חית השדה... ועל כל-פני הארץ נפצו צאני ואין דורש ואין מבקש" (יחזקאל ל"ד, 31). וממשיך הנביא ואומר – "כי כה אמר אד-ני ה' הנני-אני ודרשתי את-צאני ובקרתים... והצלתי אתהם מכל-המקומות אשר נפצו שם ביום ענן וערפל. והוצאתים מן-העמים וקבצתים מן-הארצות והביאתים אל-אדמתם ורעיתים אליהרי ישראל באפיקים ובכל מושבי הארץ... **אני ארעה צאני ואני ארביצם נאם אד-ני ה'**. את-האבדת אבקש ואת-הנדחת אשיב ולנשברת אחבש ואת-החולה אחזק ואת-השמנה

הנה נתנבא הושע בשם ה' – "כי ימים רבים ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר ואין זבח ואין מצבה ואין אפוד ותרפים. אחר ישבו בני ישראל ובקשו את-ה'

אלקיהם ואת דוד מלכם ופחדו

אליה' ואל-ישובו באחרית הימים" (הושע ג', 7) –

ובאור הדברים, שימים רבים יהיו ישראל בגלות בלא קשר עם ה', אך מאידך בלא עבודת אלילים, וכל אותו הזמן יהיו ישראל מסתפקים במצב זה, ולא יבקשו עדיין את ה', אבל באחרית הימים – אזי ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלוקיהם, ואז ישוב ה' אליהם. ולמדנו מכאן, שגאולתם של ישראל באחרית הימים תלויה בכך שישבו הם ויבקשו את ה' אלוקיהם ואת דוד מלכם. וכך אמרו חז"ל (מדרש שמואל ג', 7) – "בשלשה דברים הן עתידין למאוס – במלכות שמים ובמלכות בית דוד ובבנין בית המקדש, אימתי מאסו בשלשתן בימי רחבעם, הדא הוא דכתיב וירא כל ישראל לאמר מה לנו חלק בדוד (מלכים א' ג', 37), זו מלכות שמים, ולא נחלה בנן ישי (שם), זו מלכות בית דוד, לאהליך ישראל עתה ראה ביתך דוד (שם), זה בנין בית המקדש. אמר רבי שמעון בן מנסיא אין ישראל רואין סימן ברכה לעולם עד שיחזרו ויבקשו שלשתן, הדא הוא דכתיב אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלקיהם (הושע ג', 7), זו מלכות שמים, ואת דוד מלכם (שם) זו מלכות בית דוד, ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים (שם). זה בנין בית המקדש".

והנה ענין מלכות שמים ברור הוא, שיהא ה' מתגלה בכבודו בעולמו ועל-ידי זה ישתעבדו לו כל בשר, ולב כל ישראל מלא תמיד בתשוקה לזאת, וכל תפילות הימים הנוראים נוסדו על זה – "מלך על כל העולם כולו בכבודך... על כן נקוה לך ה' אלוקיני לראות מהרה בתפארת עוזך... ויקבלו כולם את עול מלכותך ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד" ועוד הרבה כיוצא בכך.

ענין בית המקדש גם הוא ברור, שיהא ה' שוכן בתוך עמו והם בדקים בו, הוא ינהיגם וינהלם והם יהיו קרובים אליו, ישיגוהו ויתענגו על זיו כבודו. ונכלל בזה כל ענייני השגת ה', הנבואה ורוח

'דעת תבונות' וברישי 'דרך ה'". והנה כדין הפרט כך דין הכלל, שאף שלכאורה יותר טוב היה שהקב"ה הוא יתקן את כנסת ישראל תיקון שלם, יבנה וישכלל אותה ויסיר ממנה כל סיג וכל פגם, ובאמת אין הדבר כן, שבשביל שתהא האומה ראויה לאור באור פני ה', יש לאומה לתקן את עצמה, ולהעמיד את עצמה מתוקנת לאור באור פניו.

והנה כל אומה ואומה בכדי לתקן את עצמה בכל התיקונים הראויים לאומה הרי היא מעמידה על עצמה מלך, והמלך הוא מעמיד את העם על עמדו, יוצא לפנייהם ובא לפנייהם, וכל צרכי העם עליו.

והנה בזאת ראוי לה לכנסת ישראל לסמוך על ה', ולהמליך עליהם את ה' אלקיה, שהוא שוכן בתוכה, יוצא לפנייה למלחמה, מנצח לישראל במלחמה, והוא רועה ישראל אשר צרכיהם עליו.

אמנם בענין תיקון ישראל לעמוד לפני ה' להיות לכלי לאורו, בזה אין ראוי שיהיה ה' למלך לישראל, שהרי זהו ענין המוטל על ישראל לתקן את עצמם. וזהו סוד מלכות בית דוד, שענינה מלכות שמטרתה לתקן את ישראל, להשיבם אל אביהם שבשמים, להעמידם לפניו כראוי, שיהיו ראויים להשראת שכינתו בתוכם.

וזהו ביאור הכתוב ביחזקאל, שלענין הצלתם של ישראל מן הגלות ותיקון הנחבשת, האובדת והנדחת, ה' הוא רועה ישראל, עליו מוטלים כל צרכיהם, והוא מושיעם וצורם. אמנם לענין חוסר הצדק והמשפט שבין שה לשה - בזה דוד הוא לרועה להם לישראל, שזוהו ענין הנוגע להם לישראל לתקן את עצמם בדרך צדקה ומשפט, ולזה עומד דוד כשליח העם ומתקן את העם, שזה נחשב לה לכנסת ישראל כמו שהיא מתקנת את עצמה, ובזה היא באה לראות את פני ה'.

וזה הביאור בכך שנצטוו ישראל להעמיד להם מלך, שענין זה הוא להעמיד להם מלך לישרם על-פי התורה והמצוה. אמנם חטאו ישראל, וכשבקשו להעמיד להם מלך, אמרו "לא כי אם-מלך יהיה עלינו. והיינו גם-אנחנו ככל-הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את-מלחמתנו" (שמואל א' ח', י"ג - י"ז) - בקשו להעמיד להם מלך לתיקונם הגשמי, ובזה מאסו את ה' ממלוך עליהם, שתיקונם הגשמי של ישראל על ה' הוא מוטל, והוא מלכם לענין זה.

ואת-החזקה אשמיד ארענה במשפט" (ש"ס"ב - ע"ז).
והנה עד כה מפורש, כי ה' בעצמו הוא ירעה את צאנו, את ישראל.

והנביא ממשיך ואומר - "ואתנה צאני כה אמר אד-ני ה' הנני שפט בין-שה לשה לאילים ולעתודים. המעט מכם המרעה הטוב תרעו ויתר מרעיכם תרמסו ברגליכם ומשקע-מים תשתו ואת הנותרים ברגליכם תרפשו. וצאני מרמס רגליכם תרעינה ומרפש רגליכם תשתינה. לכן כה אמר אד-ני ה' אליהם הנני-אני ושפטתי בין-שה בריה ובין שה רזה. יען בצד ובכתף תהדפו ובקרניכם תנגחו כל-הנחלות עד אשר הפיצתם אותנה אל-החוצה. והושעתי לצאני ולא-תהיינה עוד לבז ושפטתי בין שה לשה. והקמתי עליהם רעה אחד ורעה אתהן את עבדי דויד הוא ירעה אתם והוא-ייהיה להן לרעה. ואני ה' אהיה להם לאלהים ועבדי דוד נשיא בתוכם אני ה' בדרתי" (ש"ס"ג - כ"ד).

והנה כאן מפורש בכתוב, שדוד הוא יהיה להם לישראל לרועה, וה' יהיה להם לאלקים, וזה סותר לכאורה את מה שנתבאר בכתוב קודם, שה' הוא יהיה לרועה לישראל.

אמנם נראה, כי הכתוב עצמו מפרש זאת, שבתחילת הדברים, בהיות הכתוב עוסק בצרתם של הצאן, בפיוזום ובחולשתן, אזי ה' הוא להם לרועה, הוא יקבץ אותם מכל הארצות וירעה אותם אל הרי ישראל, ואילו בסוף הדברים, כאשר יהיה להם לרועה, עוסק הכתוב בעיוותים הפנימיים שבתוך הצאן עצמו, שהחזקים דוחים את החלשים, ובזה אומר הכתוב שדוד הוא יהיה להם לרועה.

וביאור משמעות הדבר הוא, שהנה הקב"ה ברא את האדם ונתנו בעולם של טוב ורע, בעולם של התמודדות ונסיון, ועל האדם לבחור בטוב ולמאוס ברע, ולהתנהג בעולם על-פי דבר ה' בתורתו.

והנה את אותו הרע שנצרך להיות בעולם בשביל התמודדות האדם אין הקב"ה מבטל, אלא הטיל זאת על האדם, ואף שלכאורה היה יותר טוב שהקב"ה יבטל את הרע לגמרי, לא רצה בזה ה', מפני שטובתו של האדם היא שהוא יזכה לטוב על-ידי עבודתו, ועל-ידי שהוא ילך בדרך הישר ויתקן את עצמו - בזה יזכה לטוב השלם ולדבקות בו יתברך, וכמו שהאריך בזה רבנו הרמח"ל בריש

משמעות הדברים, שכל זמן היות ישראל בגלות, בלא מלך ובלא שר, רדופים ורצוצים, דווים וסחופים, לא הייתה להם האפשרות לבקש על מלכות בית דוד, שכלל לא עמדו במצב זה, ולא היו להם מלכות וממשלה כלל. ורק כיום, כאשר החזירנו ה' לארצנו ונתן לנו איזו ממשלה בארצנו, נוצרה אותה אפשרות. אלא שממשלה זו שלטון של רשע הוא, לטובתם הגשמית של ישראל הוא אכן עוזר, אך לקרבם לאביהם שבשמים כלל וכלל לא, ולא די לו במה שאינו מקרבם, אלא הוא אף עוסק וטורח להרחיקם ולנתקם ממקור מים חיים, מה'. כעת נמצאים אנו תחת מלכות ישראל המנותקת לגמרי ממלכות בית דוד, ועלינו כיום הזה לבקש את מלכות בית דוד, לבקש מה' אלוקיני שישב לנו מלך מבית דוד שיקרבנו אליו ויעשה משפט וצדקה בארץ, ועל-ידי זה כשתהא כנסת ישראל עומדת מתוקנת לפני אלקיה, ישוב ה' לשכון בתוכנו, תתגלה מלכות שמים ויבנה המקדש. וכשם שבמאסה במלכות בית דוד הייתה כלולה מאיסה במלכות שמים ובכנין בית המקדש, כך גם בבקשת מלכות בית דוד ושלטון התורה כלולה הבקשה למלכות שמים ולבנין בית המקדש. והננו תפילה לה' אלוקיני - שמחנו ה' אלקינו באליהו הנביא עבדך ובמלכות בית דוד משיחך, עד מתי ישבו זרים על כסאו, וינחלו אחרים את כבודו, ולא זרים ואחרים שרק אינם מזרעו יושבים על כסאו, אלא זרים לרוחו ואחרים לעניינו, שמגמת פניהם היא הפך כל מגמתו, כל קודש תתעב נפשם, ומרבים טומאה בישראל, ביהודה ובירושלים, ובקרב ימלון מלך וישכיל ויעש צדקה ומשפט בארץ במהרה בימינו.

והנה מיום שחטאו ישראל ובקשו להם מלך, אזי באיזו בחינה נתנם ה' ביד מלכם, שהוא יהיה הנלחם להם, ובאיזה צד אין ה' למלכם אף בעניני טובתם הגשמית [אמנם ודאי שה' הוא מלך ישראל וגואלו, אלא שזה בצורה נסתרת יותר].

אבל לעתיד לבוא, בעת אשר יבוא העולם לתיקונו, אזי בכל הנוגע לטובתם של ישראל יהא ה' להם למלך ורועה, ורק במה שנוגע לשלמותם ולהעמדתם בתיקון אל מול פני ה', בזה יהיה דוד להם לרועה, כמבואר בנבואת יחזקאל.

והנה בימי רחבעם מאסו ישראל במלכות בית דוד, ובאותה מאיסה הייתה כלולה מאיסה במלכות שמים ובבית המקדש, וכפי שדרשו חז"ל מאותו מקרא שמאסו במלכות בית דוד גם את מאיסתם במלכות שמים ובבית המקדש, כמו שאמרו שם וכפי שהובא לעיל ממדרש שמואל.

ועומק הדבר, שענין מלכות בית דוד הוא לתקן את ישראל בתיקון פנימי להיות ראויים לאור באור ה', ובמאוס ישראל את מלכות בית דוד אמרו בזה, כי אין הם רוצים באותו תיקון, אלא רצונם רק במלכות שתהיה מטרתה טובת העם הגשמית הפשוטה, ובזה יש מאיסה במלכות שמים ובבית המקדש, שהוא מקום הקשר עם ה'.

והנה אנו עומדים באחרית הימים ומצפים לגאולתנו, וכבר הובטחנו על-ידי ה', כי "אחר ישבו בני ישראל ובקשו אתה' אלקיהם ואת דוד מלכם". ונראה, כי על דרך מה שאמרו חז"ל בבעל תשובה, שצריך להיות באותו מקום, באותו פרק ובאותה אשה, כמורכב צריכים אנו לשוב ולבקש את מלכות שמים ומלכות בית דוד מתוך אותו המצב שבו מאסו בהם ישראל.

הודעה משמחת עבור כל אורהבי ציון ודורשיה על טהרת הקודש

אנו שמחים לְבָשֶׁר, כי הקמנו מערך סיורים רגליים עבור בחורי ישיבות ועבור משפחות. תוך הליכה בנתיב בו דרכו תלמידי הגר"א בוני הישוב לפני מאתיים שנה ויותר. מדריכים מוסמכים ומקצועיים ילוו את הקבוצות לכל אורח מקומות מעניינים ומרתקים ויורגו בקרבכם חוויה לימודית ורגשית בלתי נשכחת. מחירים נוחים

לפרטים ניתן להשאיר פרטים בכתובת
המייל touroldcity@gmail.com או להשאיר
הודעה קולית במספר 052-7195368.

צאי לך בעקבי הציאתי

הציבור הכללי בדרכו לרפורמה

הרב אלעד צדיקוב
והרב מיכאל זלבה

מאז הקמת המדינה, היחס אל לימודי היהדות במשרד החינוך היה כאל תרבות מאובנת היסטורית, כדבריהם. בהתאם לכך, הוקצו במערכת החינוך הממלכתית שעות לימוד אפסיות ללימודי תנ"ך ומורשת.

"יהדות" חילונית. חור- שבים הם, כי נמצא פת- רון לצימאון החילוני אל הקודש ולשאלות הזהות של חלק גדול מהציבור המסורתי. 'יהדות ישראלית'. הכ- וונה ליהדות כתרבות, כער- כים הומניסטיים, דמוקרטים, ליברליים,

פלורליסטים וללא קדושה, מצוות, יראת שמים. במרחב הציבורי החילוני נבנה נרטיב, זהות מחוד- שת ליהדות. עפ"ל, "ריסוק המונופול האורתודו- קסי". אכן זו היא גרסה עדכנית לרפורמה ברוחו של אחד העם. לא בכדי, התקציב השנתי של כלל הארגונים האלו עולה על רבע מיליארד ש"ל לשנה! מאחורי התקציבים עומדים השמאל הקיצוני, מש- פחת הקרן לישראל חדשה, הרפורמים וארגונים נוצריים. בהתאם לתכניות הלימודים, כל תלמיד מכיתה א' עד ט' במערכת החינוך הממלכתית יחל ללמוד חמש שעות בשבוע של יהדות בסגנון רפורמי. כבר היום, את המורים למקצוע 'תרבות יהודית ישראלית' מכשירים מכוני הכשרה רפור- מיים למחצה, לשליש ולרביע.

הופעתה ההיסטורית של המינוח הייתה באחרית ימי הבית השני. בשל חורבן הבית שנגרם בשל חטאיהם של ישראל, ועוד קודם לכן - בעת דיכוי היהדות והיהודים תחת מגף האימפריה הרומית, התחולל בעם ישראל משבר גדול. רבים מישראל התיאשו, וחדלו מלהאמין בנצח ישראל ובתורתו. יאוש זה הוליד את המינוח שנשאה ראש באותה תקופה, והתפתחה תפיסה מקולקלת שלמה, אשר עיקרה, כפי שמופיע בספר הכוזרי מאמר ראשון סעיפים ד' - ה', שהנצרות טוענת שבחירת ישראל היא מציאות שחלפה מן העולם, וככלשונם - 'עזב השם את ישראל, ח"ו. וכן מצינו ברש"י ברכות י"ב: ד"ה מינות - אותם [תלמידי ישו הנוצרי] ההופכים טעמי תורה למדרש טעות ואליל'. כמוכן, שהמילים שבסוגריים הושמטו מדף הגמרא הידוע מכח הצנזורה.

כאשר נפגש הרצל עם האפיפיור ימ"ש ברומא וביקש את עזרתו להקמת בית לאומי, אמר לו האפיפיור - "אם בכל זאת תצליחו להקים מדינה,

בעשורים האחרונים, בשל החשש המוצדק מהדמוגרפיה הדתית והחרדית, בשל הצימאון ההולך וגובר ליהדות בקרב הציבור הכללי ובשל תהליכי חזרה בתשובה, השתנתה מגמת ההתעלמות מהיהדות במרחב החילוני. כיום האליטה החילונית והשמאל הקיצוני מייצר במלא הכח וההתקצוב זהות חדשה ואחרת ליהדות.

בשנת התשנ"א הוקמה על ידי משרד החינוך 'הוועדה לבדיקת מצב לימודי היהדות בחינוך הממלכתי'.

דו"ח הוועדה קבע, כי יש לפתח תכניות לימודים בין-תחומיות, אשר תתמקדנה בין השאר בהקניית ערכים יהודיים ואוניברסליים. דו"ח זה אומץ על-ידי משרד החינוך בשנת התשנ"ה. על-מנת ליישם את הדו"ח, הוקם במשרד החינוך בשנת התשנ"ט מטה שנהר-קרמניצר שהופקד, בין היתר, על הוראת מורשת תרבות ישראל ברוח ועדת שנהר.

מכאן ואילך, כלל לימודי היהדות בחינוך הממלכתי נלמדו ברוח פלורליסטית אוניברסלית, במגמה של השיטה הרפורמית. הבינו היטב כותבי הדו"ח, כי 'הוראת תולדות ישראל, יצירתו ותרבותו היא מכשיר מרכזי לסוציאליזציה לאומית ותרבותית של התלמידים'. במילים פשוטות יותר, מדובר בכור היתוך ליצירת זהות יהודית חדשה. מי שעמדה בראש וועדת שנהר - פרופ' עליזה שנהר, היא חברת המועצה הבינלאומית של הקרן לישראל חדשה. כמו כן היא מכהנת כדוקטור לשם כבוד של בית המדרש לרבנים באמריקה, שהוא המרכז האקדמי והרוחני העליון של התנועה הקונסרבטיבית.

קיימים כיום למעלה מ-60 ארגונים המלמדים

מנת להגביר את ההזדהות מצד התפוצות יש להביא מונופול זה לידי סיום."

עניינה של תפיסה רוחנית זו, היא לסלף ולזייף את תכני הקודש, כביכול בשם הקודש, להצדיק את התועבות ולהחריב את הקודש בחדירתה לתוכו. לשיטתה של אותה תפיסה, יישאר האדם עם כל ניולו, טומאתו ורשעותו, וידמה שיזכה לעולם הבא. "שממית בידיים תתפש והיא בהיכלי מלך" (משלי ל', כ"א, וטיין במגילת'ס סט).

דוגמא לזיוף וסילוף הוא דבריו של יו"ר ועדת המקצוע תרבות יהודית ישראלית במשרד החינוך, פרופ' רון מרגולין, עמית במכון הרטמן דלעיל. אגב, בין העמיתים במכון הרטמן, ריק ג'יקובס, נשיא התנועה הרפורמית...

"אני רואה בלימוד מקורות היהדות שהדגש בהם הוא המימד הערכי הומניסטי, ואני מוכרח להגיד לכם, זה בעיני, זה שבנט העביר את העניין הזה, ואישר אותו, היה פלאי פלאים. הרעיון הוא, שהרעיונות שיש בהם פיתוח של יסודות הומניסטיים, בעצם יאזנו את הממדים הפרובלמטיים שישנם בתנ"ך..."

אותו מרגולין, שהוא היועץ האקדמי הבכיר למקצוע האחראי על הנחלת ערכי היהדות לכלל ילדי ישראל בחינוך הממלכתי, כתב מאמר בשם "דתיות ישראלית בלי מחויבות הלכתית".

כבר היום, התנועה הרפורמית מעבירה הכשרות בנושאי יהדות בכ"100 בתי-ספר ממלכתיים. כדי להבין על קצה המזלג עד כמה ניתן ללמד יהדות באופן עקום, להלן קטע מתכנית הלימוד שלהם על הומניזם, ובו סילוף דברי הכוזרי, כך שבלימוד החדש, עם ישראל אינו עם נבחר אלא הינו ח"ו עם רוצח ככל הגויים -

"...אמר הכוזרי: "זה היה נכון אילו הדלות והמסכנות שלכם הייתה נובעת מבחירה, אבל היא לא. היא נובעת רק מתוך הכרת, כורח המציאות. ולו היה לכם כוח וחוזק, לא הייתם דוגלים בדלות וצניעות אלא הייתם הורגים ככל יכולתכם".

אמר החבר: "מצאת את נקודת החולשה שלי, אתה צודק!". עניין נדיר בדינמיקה בין החבר ומלך כוזר".

אנחנו נגיע וננצר את כולכם". השמאל הקיצוני, אותן קרנות רפורמיות ומשרד החינוך אינם יודעים כמה הם משחקים לידי. [ושמא הם אכן יודעים, ואכמ"ל].

קובלים אנחנו על אפשרות של חזרתה של הופעת המינות בימינו, ימי שיבת ציון, בצורה יותר עדינה ולכן מסוכנת מאשר הופעתה הקדומה. הפעם היא מגיעה במלבוש של ערכים הומניסטים ופלורליסטיים המאפשרים כל תועבה. בשלבים הראשונים, כיום, הדרך היא שטוש הזהות האורתודוקסית המקובלת. כותב ד"ר דניאל הרטמן, העומד בראש מכון הרטמן המתקצב ביתר על 60 מליון ש"ח לשנה, ועניינו קידום יהדות בסגנון רפורמי -

"אחד האתגרים הוא להוביל את הציבור המסורתי והדתי הליברלי המגלה עניין וצימאון ליהדות בעלת משמעות, לזהות יהודית חדשה, יהדות מודרנית המבוססת על ערכים יהודיים, פלורליזם דתי ומחויבת לדמוקרטיה... יעד נוסף הוא שינוי המרחב הציבורי כך שיתבסס על ערכים שאינם אורתודוקסים אלא פלורליסטים [רפורמים/קונסרבטיבים]..."

אגב, בספר הלימוד של מכון הרטמן, אליו מפנה משרד החינוך בלימודי תושב"ע, מופיעות דמויות מהנצרות. בלימוד על יום הכיפורים מופיע ציור של האומן הידוע רמברנדט - ציור המתאר את "הבן האובד". הכוונה אצל המינות היא שהיהדות חוזרת לנצרות רח"ל, ואותו בן כביכול מגיע לבקש מחילה על 'חטאו' בכך שלא קיבל עד כה את הנצרות. זה מה שלומדים ילדים יהודים על יום הכיפורים!

גם הדרג הממשלתי הבכיר שותף לתופעה. וכך כתוב בנייר עמדה של הסוכנות היהודית לממשלת ישראל:

"אנו ממליצים שמדינת ישראל תחזק את המעמד, התפקיד ורמת ההשתתפות הרשמית של הזרמים היהודיים הלא-אורתודוקסיים, לרבות זרמים חילוניים, בחיים הדתיים של המדינה, במגמה להגביר ולהדגיש את אופיים הפלורליסטי, המכיל והשוויוני... המונופול שיש בישראל לרבנות האורתודוקסית הן בענייני פולחן והן בענייני מעמד אישי. על-

ללא מצוות, ללא קדושה. הערכים שנותרו לאחר המסנתת ההומניסטית הינם צער בעלי חיים, קהילתיות, השבת אבדה וכיוצ"ב. אך העיקר חסר מהספר, וזו מטרתה של היהדות האחרת. שריפת נשמה וגוף חי. יהדות ללא יהדות. לצערנו, הציבור החילוני והדתי אינו יודע לזהות שמה שמציגים להם - אינה יהדות.

במעבר בין גלות לגאולה, ממצב שבו עם ישראל מפוזר בין האומות אל שיבת ציון, מתעוררים כוחות רבים. כוחות של חול וכוחות של קודש, ותהליך הגאולה הולך ומתפתח. "הנה-איש צמח שמו ומתחתיו יצמח ובנה את-היכל ה'" (מכילא 1, 35). בתוך מורכבות זו, עם איבוד האידיאלים הלאומיים בהתכוננות מערכות החול של המדינה, מיצה החול את תפקידו, והחול מחפש משמעות וערכים, כאשר אינו יודע כי חיפושיו יובילו אל היהדות. בנקודה זו עומדים המחבלים בכרמים ואורבים. ואין מציל.

אין מי שילחם מלחמה זו. על השרידים העומדים לפני השם, לקחת אחריות ולהירטם למערכה.

הקרון לישראל חדשה ועוד מאות קרנות פילנתרופיות עומדות מאחורי המון רב של כוחות רוחניים, מוסריים ושכליים, של כל ארחות ההסתה שעמדו על ישראל מעולם וצדו נפשות, וכעת נקבצו יחדיו בעת זו. התיאוריה של הפלורליזם וההומניזם, היהדות האחרת, האומרת בחציפותה שהיא תחליט מה הוא הנכון והקדוש, מפני שהיא כופרת בעיקר, היא לא תצליח. "שרשם כמק יהיה ופרחם כאבק יעלה" (שפיטו 5, כ"ד). נראה, כי הרשעה הזאת היא עשירה ברוחה ומחומשת בכשרונות רבים. שולטת היא בתקשורת, בחינוך ובמשפט. והיא מטלת עלינו אימה בגודלה.

כל אלו ימסו כדונג מפני אש מאור אלוקי אמת, צור ישראל.

בטוחים אנו בגאולתם של ישראל, גם דרך סיבוכים קשים אלו. "וייראו ממערב את-שם ה' ומזרח-שמש שמש את-כבודו כייבוא כנהר צר רוח ה' נססה בו" (שפיטו י"ג, י"ט).

עומדים אנו ח"ו לפני צרה רוחנית, בה יקום דור אשר במקום להיות בור בענייני יהדות, יעמיד בפני עצמו דגם של יהדות אחרת. וזו צרה רוחנית כלל-ישראלית בדרגה חמורה אלפי מונים מהחילוניות. צרת המינות החדשה. נשיאת הראש השקרית של 'יהדות ישראלית' פלורליסטית, המזייפת דברי אלוקים חיים בטענה שהצדק והמוסר מופיעים בה ולא ביהדות המסורה מדור דור. ומי שמביע דעה אחרת - משותק. זו צרה גדולה לא רק לעם ישראל, אלא גם לכל האנושות כולה. ומזה, מעיוות זה, נובעת ונמשכת ביתר שאת שנאת ישראל. זנח ישראל טוב, אויב ירדפו (ספס 7, ג).

בשבע החולף התקיים דיון בוועדת החינוך של הכנסת על כניסת תכנים רפורמיים לתוכניות הלימודים. לדיון הגיעו חמישה נציגים של ארגונים אזרחיים הנאבקים ברפורמה. מארגוני הרפורמים, קונסרבטיבים ודומיהם, הגיעו יותר מ-30 נציגים. בעזות מצח אמר יו"ר התנועה הרפורמית, כי תוך חמש שנים הם יפעלו ב-1000 בתי-ספר בחינוך הממלכתי. הדברים אינם רחוקים. כיום, רק מורים שעברו הכשרה במכוני הכשרת מורים על טהרת הפלורליזם יוכלו ללמד יהדות לילדי ישראל.

גאולתם של ישראל הינה בעיקרה תחיית הקודש וניצחון על השקר של המינות. טועים רבים בחושבם, כי אויב הקודש הוא הכפירה. לא כן. הכפירה היא היעדר וריקנות. המינות הארסית מנהלת נגדנו מבחון מאבק מדיני, ומבנים מלחמה רוחנית תרבותית. הרוח והתרבות המערבית שואבות את יסודותיהן מהמינות ותפיסותיה, והשפעתן מחלחלת אל הרוח ותת התרבות החילונית שתפסו את רוב אחינו. מושגי הקודש טושטשו, ובמקומם הועמדו צלמים של הומניזם, קבלת האחר, הכלה, היעדר האמת ועוד.

אחד המושגים אשר סולפו הינו 'הומניזם'. הדת החדשה מעמידה את כל יתדותיה על ערכי ההומניזם מתוך עיוות האזיון כלל ערכי הקודש. דוגמא לדבר הינה ספריית פיג'מה. עד כה חולקו יותר מ-10 מיליון ספרונים מטעם ספרייה זו. מתוכם יתר על מיליון ספרונים בנושאי יהדות לגני הילדים בחינוך הממלכתי ובחמ"ד. כלל מושגי היהדות סוננו, כך שכל היחס ליהדות הינו ממש של חול,

בעקבי הצאן

מלחמת דת והשפלת
אמונתם של אויבי ישראל

ישראל מבעשור והיו המצריים נכנסין ורואין אותם ונפשם פורחת מעליהן. רבי חייא בריה דרב אדא משכו וקחו לכם צאן [י"ב, כ"א] שיהא כל אחד ואחד מושך אלהות של מצרי ושוחטו לפניו, ודרגיש לו - ימלל".

פסיקתא דרז כהנא פרשת החודש דף כ"ה; ילקוט שמעוני פרשת צו כח קל"ח

"אל תאכלו ממנו נא. פי' ראב"ע, דלפי שתועבת מצרים תזבחו, שמא תאמרו לא נצלהו כל צרכו פן ירגישו בו המצרים, ת"ל 'אל תאכלו ממנו נא', ושמא תאמרו 'נבשלנו ונכנסנו בקדרה', ת"ל 'ובשל מבושל', ושמא תאמרו לחתוך הראש והכרעים ואל יכירו מה זאת, ת"ל 'ראשו על כרעיו ועל קרבו'".

דעת זקנים מצעלי הכוספות שמות י"ב, ט'

"מה כתיב 'ועצם לא תשברו בו', לאחזאה ביה קלנא, ובכל אינון טעוון דמצראי דהא גרמין הוו רמאן בשוקא, ואתו כלבי והוו גררי לון מאתר לאתר, ודא קשיא לון מכלא, דהא גרמי אינון תקונא דגופא ודמי לגוונא אחרא, וישראל רמאן לון בשוקא אורח קלנא, ועל דא כתיב 'ועצם לא תשברו בו' - אתון לא תשברון, אבל כלבי הוו אתיין ומתברין ליה, תו מצראי הוו אתיין לבתר והוו חמאן אינון גרמי דהוו נטלי כלבי מאתר לאתר ומדקן לון יתיר מסטרא דלהון, ובדא קודשא בריך הוא אסתלק ביקריה ואתכפיין כל חילין אחרינין, דהא כדין אתכפיין יתיר כד בטילו אשתכח מסטרא דלהון, ועל דא ישראל לא מבטלי לון, דכתיב 'ועצם לא תשברו בו'.

זוכר כרך 3 [שמות] פרשת צו
יעיא מסימנא דף מ"ח:

"ונתנו על שתיל המזוזות ועל המשקוף. מבפנים - אתה אומר מבפנים או אינו אלא מבחוץ, ת"ל וראיתי את הדם, הנראה לי ולא הנראה לאחרים דברי ר' ישמעאל. ר'

נתן אומר מבפנים. אתה אומר מבפנים או אינו אלא מבחוץ, ת"ל והיה הדם לכם לאות - לכם לאות ולא לאחרים לאות. ר' יצחק אומר לעולם מבחוץ כדי שיהו המצריים רואין ומיעיהן מתחתכין".

מכילתא דרזי ישמעאל צו
- מסכתא דפסחא פרשה ו

"משכו וקחו לכם צאן הה"ד (תהלים ס"ו) 'בושו כל עובדי פסל', בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לשחוט הפסח, אמר לו משה - רבון העולם! הדבר הזה היאך אני יכול לעשות? אי אתה יודע שהצאן אלהיהן של מצרים הן, שנאמר (שמות ט') 'הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלונו', אמר לו הקדוש ברוך הוא - חייך, אין ישראל יוצאין מכאן עד שישחטו את אלהי מצרים לעיניהם, שאודיע להם שאין אלהיהם כלום, וכן מצינו שעשה, שבאותו הלילה הכה בכוריהם של מצרים, ובו בלילה שחטו ישראל פסחיהן ואכלו והיו המצרים רואים בכוריהם הרוגים ואלהיהן שחוטין, ולא היו יכולין לעשות כלום, שנאמר (שמות ט"ג) 'ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור ובאלהיהם עשה ה' שפטים', הוי 'בושו כל עובדי פסל'".

שמות רבה פרשת צו ע"ז, ג'

"דברו אל כל עדת בני ישראל לאמר בעשור לחדש הזה [י"ב, ג] - אמר רבי יוחנן והלא הוא אינו יפה אלא מדירו ואת אמרת מבעשור, אלא מלמד שהיו קושרין בברעי מטותיהן של

חדש! ניתן להיות מדי על עלוני "קדושת ציון" ותוך כך ליטול חלק באחזקת העלון. מתורומה בסך 10 שו
לחודש ומעלה, ניתן היה לקבל את העלון עד לבית. באותה הזדמנות ניתן להזמין גם כמותשל עלונים לצורך
חלוקה. לפרטים ניתן להתקשר למספר 052-7137627, או במייל - yyy7@neb.bezeqint.net

לפני ולפנים הרב אברהם ישעיה ברוורמן [פרק ב]

אמרו רבותינו ז"ל
במד"ש (בראשית רבה ע"ז, ד')
- "זוהב הארץ היא
טוב, מלמד שאין
תורה כתורת א"י ולא
חכמה כחכמת א"י, שם
הבדולח ואבן השוהם וגו',
מקרא משנה ותלמוד ותוספתא

רב, כאשר לא רואים איך
כל פרט בתורה יש בו
חכמה נוראה ונפלאה
ושמחה פשוטה
ומאירה ביותר.

ובאמת שתי
הדרכים הנ"ל יוצאות

משרש אחד. כשהיו סודות התורה
נגלים לכל, ידעו כולם את התורה, מפני
שהסוד הוא כמו שורש, ממנו יוצאים ענפים רבים,
וע"י ידיעתו בבורו הם זכו לידיעת התורה משרשה,
וממילא זה כלל את כל הפרטים.

ועכשיו שזיכנו ה' לשוב לארץ אבותינו, שאין
מעלה כמעלתה, מן הראוי להשיב עטרה ליושנה
ולשוב לתורת ארץ ישראל שנקראת 'אור' כי טוב,
ללמוד ולהשכיל את סודותיה כדי שתכתב על
לוח ליבנו.

והרי ידוע, שתכלית יציאת מצרים הייתה
להביאנו אל הארץ הזו ולשכון כבוד בארצנו,
ובפרוט עלינו ימי ניסן, כשאנו רואים את הארץ
פורחת מחדש - מן הראוי שנעמוד מעט על עניינה
של ארץ ישראל ועל הבנה מעט יותר פנימית, כדי
שנוכח גם אנו לחבבה באמת ולכבדה בכל לבנו
ומעשינו, ולשמוח בישיבתנו בה, ועל ידנו ובזכותנו
תקרא הארץ 'ארץ חפץ'.

כתוב "בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם
יצב גבלת עמים למספר בני ישראל. כי חלק ה'
עמו יעקב חבל נחלתו" (דברים ל"ג, ח' - ט'), ופירשו,
שיש שבעים אומות כנגד שבעים נפש, והקב"ה
נתן לכל אומה חלק בעולם, ואילו את ישראל לקח
ה' להיות לו חלק, ושיכן את ישראל בארץ ישראל,
שעליה נאמר "ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה
תמיד עיני ה' אלוקיך בה" (דברים ל"ג, ט"ו), והיא מבחר
היישוב. ובזמן שישאל עליה כראוי ועובדים את
ה', הארץ משפיעה עליהם שפע גדול ורב ושמן
ארץ זבת חלב ודבש, ואילו כאשר ישראל אינם על
אדמתם, כתוב "ושממו עליה איביכם" (ויקרא כ"ו,
ט"ז), זוהי ארץ ניסית, שתכונותיה מראות כולן על
גודל ההשגחה של ה' על עמו ונחלתו.

כידוע, כל הדברים בעולם מכוונים כעין מה
שיש במרום, כמאמר חז"ל "מלכותא דארעא כעין
מלכותא דרקיע" (זוהר מקן ק"ז, ע"ג מוקדמות), וכן מקדש

ואגדה, ובגמרא נאמר, כי "אורא דארץ
ישראל מחכים" (בבא מצלא ק"ח:). וידוע, שתלמוד
בבלי משול לחושך, שכן גרסינן - "במחשכים
הושיבני כמתי עולם אמר רבי ירמיה: זה תלמודה
של בבלי" (פסחים דף כ"ד). תלמודה של ארץ ישראל,
לעומת זאת, נקרא 'אור', כפי שאמרו - "והאור זה
התלמוד ירושלמי דנהיר נהורא דאורייתא (זוהר ח"ג
כ"ך ג' מנצחית) מגילת איכה דף נ"ו:). וכן כתוב - "מלכה
ושריה בגויים אין תורה" (איכה ג', ט') - הרי מפורש
להדיא שאין התורה עומדת על מתכונתה בעת
גלותנו לבין האומות.

ולכאורה הדבר אינו מובן, שהרי שנות הגלות
היו מאוד פוריות לתורה, ונוצרו בהן יצירות
כבירות ואדירות. ונראה בביאור העניין שתי
דרכים עיקריות -

א - ריבוי הספרים והחכמה שהגיעו בזמן
הגלות - דווקא הם המעידים על צמצום התורה
מאוד מאוד, שהרי עצם הכתיבה של כל דבר שאינו
מכ"ד ספרים זה בעצם אסור משום 'דברים שבע"פ
אי אתה רשאי לכותבם', והסיבה שזה נכתב מכל
מקום היא כי "עת לעשות לה' הפרו תורתך",
דהיינו שהתורה אבדה ונשתכחה, וכל חידוש צריך
מיד לכתבו [עד שאמרו שמונה לכתוב חידושי תורה בחול
המועד כי זה דבר האבד], משא"כ בזמן שהיה המקדש
קיים הייתה כל התורה על לוח ליבם, וכעין מה
שאמרו חז"ל, שבימי דוד תיגוקות שלא טעמו
טעם חטא ידעו לפרש את כל התורה במ"ט פנים,
וכמו שיהיה לעתיד לבוא, מה שאין כן בזמן הגלות
שהתורה במיעוט עצום מאוד.

ב - עיקר התורה זה סודות התורה, וכמו
שהבאנו מהרמח"ל, וכל כבוד התורה ושמחת
התורה הכל תלוי בסוד, וזה השורש והעיקר הגדול
שהכל תלוי בו, ומשזה אבד מכלל ישראל ונשאר
אך למתי מעט - זוהי גלות נוראה לתורה וצמצום

וכבר התבאר שהקב"ה הוא משפיע לשכינה לצורך הבריאה כולה, אם כן השכינה נקראת 'ארץ' בערך הקב"ה הנקרא 'שמים'. ואם הקב"ה נקרא 'ישראל', אם כן השכינה היא 'ארץ ישראל'.

ודי לנו בזה לעת עתה להבין מעט מזעיר בעניינה של ארץ ישראל, שהיא דוגמת השכינה בעולם, אשר כל פרט ופרט שנמצא בה - יש דוגמתו בשכינה הקדושה. עכשיו נבין מעט מה שאמרו חז"ל בסוף מסכת כתובות (ק"י - ק"ה) - "לעולם ידור אדם בא"י אפי' בעיר שרובה עובדי כוכבים, ואל ידור בחו"ל ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל - דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ - דומה כמי שאין לו אלוה, שנא': לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים, וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוה? אלא לומר לך: כל הדר בחו"ל - כאילו עובד עבודת כוכבים... וכל הנקבר בא"י כאילו נקבר תחת המזבח, שנא' ויכפר אדמתו עמו... וכל השרוי בא"י שרוי בלא עוון... וההולך ד"א בא"י יש לו חלק לעולם הבא... ואפילו שפחה כנענית בא"י יש לה חלק לעולם הבא", ועוד מאמרים רבים המפליגים בגודל קדושתה ומעלתה של ארץ ישראל, מה שלא מצינו בשום מצווה אחרת.

וע"פ האמור נבין את היחס המיוחד שקיבלה ארץ ישראל מבניה, כמבואר בהמשך הגמרא שם בסוף כתובות (ק"ג - י) - "ר' אבא מנשק כיפי דעכו, ר' חנינא מתקן מתקלא [מתקן הדרכים בארץ ישראל כדי שלא יצא עליהם שם רע], ר' אמי ורב אסי קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא [כדי לא להתלונן על חוס וקורא], ר' חייא מיגנדר בעפרה, שנא' 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו'".

כי כל פרט, כל אבן ושביל, כל עץ ופרח, כל אדם ובהמה שנמצא כאן בארצנו הקדושה הוא סימן לדברים עליונים הנשרשים למעלה למעלה, ומספר לנו מה יש בשכינה.

אם כנים הדברים, אזי צריך לשים אל ליבנו כמה צער יש בזמן שארצכם שממה, בזמן שהארץ חרבה, כמה צער יש בזמן שהאויבים מחללים את קדושתה.

ומאידך, כמה שמחה עצומה ישנה בזמן שהארץ נושאת פירות ובניה יושבים בקרבה - אין מקרה בארץ, ה' דורש אותה תמיד, נוי ויופי ופאר

של מטה מכון כנגד מקדש של מעלה, ועוד הרבה בסגנון זה.

ארץ ישראל למטה מסמלת את השכינה הקדושה פה בעולם השפל, ונבאר מעט מזעיר מהי השכינה ומה עניינה, ובכך נתקרב להבין את מעלתה וגודל קדושתה של א"י, היכל המלך.

השם 'שכינה' נגזר מהמילה 'שוכן'. תכלית בריאת העולמות כולם הוא בשביל שה' ישכון בארץ. 'נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים', כך אמרו חז"ל (תמונה נשא ט"ז). לאחר מתן תורה נצטוו ישראל לעשות לקב"ה משכן, ובמשכן נמצא הקשר בין הקב"ה לישראל, "וידעו כי אני ה' אלקיהם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני בתוכם אני ה' אלקיהם" (שמות כ"ט, מ"ו).

השכינה היא הארה עליונה נאצלת מהאין סוף ב"ה, ותכונתה היא להיות מקום בו מתקשרים הבורא עם הנברא, היא הארה אלוקית שניתנת להשגה לבריות, היא הארה אותה רואים הנביאים, בה מצטיירות ההשפעות, הדרכים וההנהגות שבהן ה' מנהיג את העולם, וע"כ בה הנביאים רואים ויודעים את שעתיד להיות. היא נקראת "תמונה" ו"מראה", בגלל שבה רואים את כל מה שמושפע מהקב"ה להגיע לעולם. [בעצם, כל השפע שמגיע הוא אלוקי ורוחני ואין לו שום צורה גשמית, ולכן מה שרואים ומשיגים אינו השגת עצם הדבר, אלא דמיון, כמו שנאמר "ובידי הנביאים אדמה" (כזע"ב, י"ג), והשכינה היא זו שמדמה לנביאים את ההשפעות האלוקיות שאין בהן תפיסה באמצעות ציורים גשמיים ומוננים לנבראים, ומ"מ דמיון זה הוא מובחר ביותר, שכן כך בחר ה' שיראו דברים עליונים בצורות אלו]. וזה כעין מה שכתוב במשה - "ותמונת ה' יביט" (במדבר י"ג, ח'), אלא שכמוכן - דרגת נבואתו הייתה שונה בתכלית משל שאר הנביאים, ואכמ"ל בזה. ועל ישראל במעמד מהל סיני כתוב "כי לא ראיתם כל תמונה" (דברים ד', ט"א), ומבואר בזוהר (תמונה דף כ"ג), שהם ראו רק חלק מהשכינה הנקראת 'תמונה', אך לא את כולה.

עליפי הקבלה, הקב"ה נקרא 'ישראל'. הדבר מבואר בכתבי האר"י, ורמזו לזה חז"ל כמה שאמרו על הפסוק "ויקרא לו א' אלהי ישראל" (בראשית ל"ג, כ) - "מלמד, שקראו הקב"ה ליעקב א'". (נגילה י"ח). וכן אמרו על המלאכים במראה הסולם, שעולים ורואים אותו למעלה ויורדים ורואים אותו למטה,

לפנים מן המחיצה דמו בראשו".

ואם כן ככל שנעמיק בהבנה ובידיעה שאנו נמצאים במקדש מלך ואנו יושבים על אדמת קודש [כידוע מהגור"א, שסוכה וא"י הן המצוות שכל גופו נמצא בהם], כך נזכה לדאוג לתיקונה וייפוייה של ארץ הקודש, הן בתוספת קדושה ורוחניות כדי שנהיה ראויים להשראת השכינה והן בייפוי חומרי וגשמי, שכל תיקון לארץ ישראל הוא תיקון לשכינה הקדושה, ועל פיניו הדרכים וזריעת עצים וכיסוח קוצים בארץ ישראל אפשר לעשות "לשם יחוד". אמוראים הקדישו את זמנם ליפות ולשפר את ארץ ישראל, וכל שכן אנו - מן הראוי שנקדיש לכך את תשומת לבנו לפארה ולרוממה בכל הבחינות, ונזכה במהרה שארץ ישראל תגיע לשלמות ולמעלה היותר גדולה, עד שתהיה ראויה יחד עמנו להשראת השכינה בגלוי בבית ה' שיבנה במהרה בימנו, ונזכה שתתקבלנה תפילותינו ברצון לראות בבנינו ולשמוח בתיקוננו, וישובו כהנים לעבודתם ולויים לדוכנם וישראל למעמדם, ותחזינה עינינו בהחזרת השכינה לציון. ■

והדר של אר"י מסמלים השפעות טובות ומרובות נחת רוח ועילוי גדול לשכינת עוזנו.

מכאן נבוא לשמחה עצומה והודיה מופלאה על גדול חסדי הבורא עלינו בקיבוץ פזורינו מארבע כנפות הארץ לתוך הארץ הנפלאה והקדושה, שלא נהיה חלילה כפויי טובה, בנין הארץ ופיתוחה, שכלולה ופארה הלא המה כבוד והדר אלוקינו, וצריך להבין שזה מסמל מה שנעשה ומצטייר בשכינה הקדושה, וכל התקדמות ופיתוח של הארץ הקדושה הטובה והרחבה הזו מראה לנו על עליה גדולה ונפלאה של הקמת שכינת עוזנו מעפר הגלות ועל ייפוייה ולבישת בגדי תפארתה.

גם נבין מה מסמל כיבושו של שטח בארץ ישראל מהגויים, ומה זה אומר חלילה מסירה לגויים אפילו של ס"מ בארץ ישראל, ובפרט כמה חמור המצב שגויים בני השפחה מסתובבים חופשי במקום המקדש שזה חילול נורא, שהלא אסור להם להכנס כלל לכל שטח ההר שהרי הם כזבים לכל דבריהם וודאי שאסורים להכנס לפנים מן הסורג, שהיה כתוב עליו בזמן שהיה המקדש קיים - "כל גוי שנכנס

הכוננו לוועידה הארצית של אגודת "קדושת ציון"! הוועידה השנתית גדול ירדיה המעמד לכבודך של תורה!

הוועידה תתכנס בחודש אייר בירושלים עיר הקודש
פרטים מדויקים יבואו בגליון הבא של "קדושת ציון"

זאת חקת הפסח הרב אליהו בן-יצבי

להגאל בסוף מלכות רביעי, לכך נאמר ואומר לך בדמין חיי". וחזינן, שגם הגאולה העתידה תלויה בכריתת ברית זו, וא"כ יש עניין גדול בהכנות לקרבן פסח לצורך הגאולה השלמה.

קרבן פסח קרבן מצרים ומכשבים ועזים זכרים בתוך שנתם וצריכים להיות נקיים מכל מום, והנה פסח מצרים איתא במקרא שיש ללקחו כבר מעשור לחדש, אבל נאמר במשנה (פסחים פרק ט' משנה ה') בהבדלים שבין פסח מצרים לפסח דורות, שאין בפסח דורות דין 'מקחו מבעשור'. אמנם, לגבי ביקור ארבעה ימים קודם, נראה לכאורה בגמ' שם (ט"ז) שיש דין ביקור, שכן אמרו שם, שאפילו תמיד טעון ביקור ד' ימים קודם, ורק פסח שני אינו טעון ביקור - עיי"ש. וברמב"ם (פי"א מתמידין ומוספין ט"ט) פסק לגבי תמיד שטעון ביקור ד' ימים קודם, ולגבי פסח לא נאמר ברמב"ם הדין הזה, ורש"י להדיא שם בגמ' נקט שפסח ראשון טעון ביקור.

ובתוס' סוכה מ"ב. ד"ה שאינו מבוקר נראה, דס"ל שדין ביקור ד' ימים הוא לעיכובא, וכן נקטו כמה מן הראשונים. והנה בטורי אבן (מגילה כ"ט) רצה להכריח מדעת רש"י שיש חיוב לקיחה והקדש לפני הביקור ד' ימים, וביאר שתמידין של ר"ח ניסן ע"פ זה היו נלקחים מהיתרה נעשית באחד בניסן קודם תרומת הלשכה שהיתה נעשית באחד בניסן או בעשרים ותשעה באדר. אמנם בגמ' פסחים (פ"ג) מוכח שנקטו בסתמא, שאפשר להקדיש קרבן פסח בשבת שחל בו ארבעה עשר בניסן, וע"כ לא הקדישו ד' ימים מקודם. ואף שבשבת (קמ"ח) דחו הראיה מהמשנה שם, מכל מקום בפסחים נקטו כך לדינא, ואפילו ראוי לעשות כן, כדי שלא יבואו לידי מעילה, וא"כ ע"כ ליכא מצוה להקדיש מקודם.

ובירושלמי בפסחים (פ"ח ט"ג) הביא מחלוקת אם מותר להקדיש בשבת קרבן פסח - עיי"ש, וא"כ למ"ד שאסור להקדיש משכחת לה ביקור אחר הקדשו. ואולי הרמב"ם ס"ל מכח הסוגיות הנ"ל, שכיון שבקרבן פסח מוכח שאינו יכול להקדישו קודם לכן, א"כ ס"ל דה"ה בביקור

שלשים יום קודם החג עוסקים בהלכות החג. ומבואר בגמ' ע"ז (כ"ה), שעיקר העסק קודם החגים הוא שמכיון שצריך לבדוק את הקרבנות ממומין, והיינו קרבנות הראיה והחגיגה, וה"ה

לכאורה קרבן פסח, וכן איתא במשנה בשקלים (פרק ז' משנה ד'), שלר' יהודה המוצא בהמה סמוך לירושלים מל' יום קודם לחג חושש שמא זה פסח. וכיון שכן, אף שעתה חרב בית מקדשנו ונוטל כבוד מבית חיינו ואין אנו יכולים לעלות ולהקריב קרבנות חובותינו תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן, מ"מ מוטל עלינו לעסוק בל' יום אלו בעניין קרבנות החג. גם בקריאת התורה לגבי קריאת פרשת פרה איתא בירושלמי (מגילה פרק ג' הלכה ה'), שמקדימין לקרוא פרשת פרה שהיא טהרתן של ישראל, וכתב רש"י בפירושו "להזהיר את ישראל שיעשו פסחיהן בטרהרר".

והנה על פסח מצרים אמרו חז"ל (שמות רבה ט"ז פרשה י"א) - "ובב' דמים ניצולו ישראל ממצרים בדם פסח ובדם מילה, שנא' (יחזקאל ט"ז) 'ואומר לך בדמין חיי ואומר לך בדמין חיי, בדם פסח ובדם מילה', וכן אצל יהושע בכניסתן לארץ היה דם פסח ודם מילה, ובאמת יש חומר בקרבן פסח משאר קרבנות, שבשאר קרבנות ערל אסור לאכלן אבל יכול לשלח קרבנותיו, ומי שיש לו ערל בתוך ביתו יכול אפילו לאכול, אבל בקרבן פסח הדין הוא שמי שיש לו ערל בתוך ביתו ולא מל אותו אינו ראוי לקרבן פסח כלל, ואיתא בפרקי דרבי אליעזר (פיק כ"ח) - "וביום שיצאו ישראל ממצרים נמולו כל העם מקטון ועד גדול, שני כי מולים היו, והיו ישראל לוקחין דם ברית מילה ונותנין על משקוף בתיהם דם ברית מילה ודם פסח ונתמלא רחמים על ישראל, שני ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמין, בדמין לא כתיב אלא בדמין, בשני דמים דם ברית מילה ודם פסח, ואומר לך בדמין חיי, ר' אליעזר אומר וכי מה ראה הכתוב שני פעמים בדמין חיי, אלא אמר הקדוש ברוך הוא בזכות דם ברית מילה ובזכות דם פסח נגאלו ממצרים ובזכות דם ברית מילה ובזכות דם פסח אתם עתידים

אף שלא ירדתי לכל פרטי דיני קרבן פסח, ואף דיני ביקור ד' ימים יש להאריך בהם טובא בכל ענייניהם, מ"מ חזינן בקרבן הפסח הלכה חשובה ומרכזית בעניינה, שטעונה הכנה קודם לכן, ואמרו ע"ז במכילתא - "אמר להם משכו ידיכם מע"ז והדבקו במצות". ולצורך גאולת ישראל יש להכין עצמו כמה ימים מקודם, וכעין זה הביאו האחרונים (עיי' משנה צדורה ס"ג רמב"ם ס"ח תקפ"ב סק"י), שההכנות לר"ה טעונות ביקור אדם, שמבקר את עצמו ד' ימים מקודם כעין הקרבנות, וא"כ כ"ש אנו, שכבר מצפים שהגאולה תהיה שלמה ונוכל להתקרב להקב"ה ולהקריב קרבנות בבית המקדש - יש לנו לפשפש במעשינו כמה ימים מקודם ולהכין עצמנו בידיעת ההלכות והפרטים בהכנות רוחניות וגשמיות לצורך הקרבת קרבנות חובותינו, כדי שנהיה ראויים לבוא אל ה' באופן המתוקן ביותר.

שאינן טעון ביקור ד' ימים קודם, רק בתמיד, ושם לא חששו שימעלו בו כיון שהוא של ציבור. גם מלשון הירושלמי "אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי טלאים אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי פסחים" משמע שלא בקרו ד' ימים קודם לכן, וע"כ או שלכל הפחות אינו לעיכובא, או שאפילו מצוה ליכא.

שנינו במשנה בכלים (פרק י"ט משנה ז') - "החבל היוצא מן המטה עד ה' טפחים טהור מחמשה ועד עשרה טמא מעשרה ולחוץ טהור, שבו קושרין את הפסחים ומשלשלין את המטות" ועיי"ש בפירוש הרמב"ם נלכאורה הוא לשיטתו שלא פסק בביקור ד' ימים קודם וכו"ל. אבל רש"י (הולין ז"ד:) כתב, וז"ל - "שבו קושרין את הפסחים זכר לפסח מצרים דכתי' אסרו חג בעבותים וגו' וכתוב והיה לכם למשמרת", ולפירושו אף שאין חיוב מקחו מבעשור, מ"מ נהגו זכר לקרבן פסח להפריש הקרבן ד' ימים קודם - עיי"ש.

יהודים יקרים!

עלון זה מופץ בכל רחבי הריכוזים החרדיים בארץ וכן בארה"ב. בעקבות העניין העצום שישנו בעלון והצמאון האדיר בקרב הציבור לדברי האמת בלא משוא פנים המושמעים בו, נאלצנו להרחיב את העלון שוב ושוב, באופן שיכיל די חומר עבור הקוראים הרבים והמגוונים המתעניינים בדבר האגודה. אך דא עקא, שהוצאות הדפוס הן מרובות, ואף ההפצה בהיקף הנדרש דורשת משאבים. לאור העובדה שעלון "קדושת ציון" הפך לשיחת היום בריכוזים רבים של לומדי תורה ולנוכח ההכרח שכל המעוניין בכך יוכל לקבל את העלון באזור מגוריו, ולאור התנגדותם של גורמים שוליים אך רעשניים בשולי המחנה, נוכחנו כי אין מנוס מחלוקת העלון על-ידי תומכיו המוכנים להתמסר לעניין איש איש במקומו. אנו שואפים גם להגביר את תכיפות הוצאת העלון, להוציא עלון יעודי בשפה האנגלית הן עבור תושבי התפוצות והן לאלו שכבר זכו לעלות ולפעול בדרכים נוספות. בסייעתא דשמיא התחלנו להקים מערך שיעורים ברחבי הארץ, וכן מערך סיורים מיוחד בירושלים, בעקבות בוני הישוב. אם פעילות העלון והאגודה חשובה לכם ואם רצונכם לאפשר את קיום העלון ואת הרחבתו ואת הרחבת פעילות האגודה בכלל, ניתן לעזור במספר אופנים - האחד הוא להרים את תרומתכם לעניין ובכך תבורכו מהשמים! הו"ק תתקבל בברכה מיוחדת. פרט לכן, כאמור, אנו זקוקים למתנדבים בריכוזים החרדיים השונים ברחבי הארץ לחלוקת העלון. בעלי רכבים מתבקשים במיוחד להרתם לעניין, ואנו מוכנים אף לשלם למי שביכולתו לכסות אזור חלוקה באמצעות רכבו. על-מנת לתרום, על-מנת להפיץ באזור המגורים, על-מנת לפרסם בעלון, על-מנת לקיים שיעורים בנושאים הנידונים וכן לכל עניין אחר הקשור לאגודה ולעלון, ניתן להשאיר הודעה בטלפון - 052-7195368 או ליצור קשר בדוא"ל yyy7@neto.bezeqint.net

כמו-כן ניתן לכתוב אלינו או להתקשר בכל שאלה שתעלה ואנו נשתדל להקשיב בתשומת לב ולהתיחס לכל פניה.

שו"ת דרישת ציון הרב בן-ציון גולדשטיין

ולדלות ממנה מסקנה
ישרה לאורה של תורת
אמת.

ההקשר בו אנו
עוסקים הוא הקשר
של מלחמה. לא מדובר
על פוגרום באירופה, שם
כל מגמתנו הייתה לברוח ולהנצל,
אלא על מלחמה בארץ-ישראל, בה אנו
שואפים לנצחון ולהכרעת האויב. זוהי מציאות,
אשר לא הורגלנו אליה בכל שנות הגלות, ועל-
כן אין להתפלל מדוע לא שמענו מבעלי המוסר
שבאירופה שיחות חיזוק להרגשים השייכים
לאותה מציאות. אולם כאשר נפנה למקורות שהם
סלע קיומנו, בראש ובראשונה לתנ"ך, ואחריו
לדברי רבותינו ז"ל אשר חיו בארץ-ישראל ולכל
הפחות הכירו והתייחסו למציאות של עם בארצו -
אז נקבל זוית ראייה חדשה לכל הסוגיה של מלחמה
באויב הן בתחום המעשי והן בתחום הרגשי.

כידוע, תורת המידות של חז"ל מבוססת על
מצוות ההליכה בדרכי ה', כפי שהביאה הרמב"ם
להלכה בהלכות דעות (פרק ה' כו"ג, וצ"ע ס"ג ו' - "מה
הוא נקרא חנון אף אתה היה חנון, מה הוא נקרא
רחום אף אתה היה רחום"). ההליכה בדרכי של
הבורא היא דרך היושר, שביל הזהב בו דורך האדם
הנעלה, המתדמה לבוראו והולך בנתיבותיו. לא רק
שהאדם הזה הוא רחום וחנון מפני שהבורא הוא
כזה, אלא הוא רחום באותו אופן בו הבורא רחום,
הוא חנון באותה צורה שהבורא הוא חנון, וכן
הלאה בשאר המידות. על-כן, בבואנו לבחון כיצד
על האדם לנהוג במידה מסוימת ובמצבים מסוימים,
הדרך הטובה והיעילה לדעת זאת היא לבדוק כיצד
הקב"ה מתייחס לאותה מציאות, לאותו מצב.

כאשר בוחנים את יחסו של ה' למלחמה באויבי
ישראל, מקבלים תמונה ברורה למדי. "אשכיר חצי
מדם וחרכי תאכל בשר מדם חלל ושביה מראש
פרעות אויב" (דברים ל"ג, מ"ג). ובפסוק שאחר-כך,
בחתימת פרשת האזינו, המתארת את כל מהלך
ההיסטוריה האנושית - "הרנינו גוים עמו כי דם-
עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו".
הקב"ה מתואר כמי שצמא לדמם של הרשעים,
חציו שיכורים מדמם, וחרבו אוכלת בבשרם, ואין

שלום רב לעורכי
העלון "קדושת ציון".
העלון שלכם הוא
יחודי באיכותו ובמשב
הרוח המרענן שבו, כאשר
הוא מגרה את המחשבה ופותח

את הדעת להבנת סוגיות שונות הנוגעות לנו
כאומה. ככלל אני מאד נהנה מהדברים המובאים
בעלון, אולם לעיתים אני מתקשה להשלים עם
דברים מסוימים הנאמרים בו, ואשר חונכנו אחרת
מהם. כוונתי לנימה הלוחמנית והאלימה כלפי
גויים בכלל וכלפי הערבים בארץ בפרט, והגדלתם
לעשות כאשר לפני חודשיים בכותרת של המדור
"בעקבי הצאן" [מדור מעניין וחשוב לכשעצמו] כתבתם
"בשבת האכזריות כלפי האויב". האם אכן מידת
האכזריות, אשר למדנו משחר ילדותנו שהיא
מגונה - ראויה בעיניכם לשבח כאשר היא מופנית
כלפי האויב? האם רבותינו בעלי המוסר, אשר את
מימיהם אנו שותים ומהם אנו למדים צורת אדם
מהי - האם הם היו חותמים על נוסח כזה, "בשבת
האכזריות"? אשמח לקבל מענה לתמיאתי, כי היא
מעיקה עלי רבות.

חנון בר-סלע,
אלעד.

תשובה

לשואל שלום רב. אכן, שאלתך במקום, ואין כל
ספק, כי היא משקפת את הרגשתם הטבעית של
רבים מבני התורה, אשר גדלו בין כותלי הישיבות
על ברכי גדולי המוסר, ואשר נפשם באופן טבעי
סולדת מאלימות מכל סוג שהיא אפילו כלפי
בעלי חיים, כל שכן כלפי בני אנוש, והביטוי
"אכזריות" מעורר בהם חלחלה בעצם אזכרתו.
ישראל רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים הם, ואילו
האכזריות מיוחסת בדרך-כלל לגויים הערלים,
אשר לא טעמו מעולם טעמה של תורה, של מצוה
ושל מידות טובות. אך כמו במקרים רבים, המבט
הראשוני עשוי להטעות, והבנת ההקשר הכללי
היא הכרחית על-מנת לרדת לעומקה של סוגיה

ישראל, גרמנים באירופה או כל עם אחר שנלחם בישראל. ואלו דברי הרמח"ל במסילת ישרים פרק י"ט בבאור חלקי החסידות - "הענף ה' הוא הקנאה, שיהיה האדם מקנא לשם קדשו, שונא את משנאיו ומשתדל להכניעם במה שיוכל, כדי שתהיה עבודתו ית' נעשית וכבודו מתברכה". ספר התהלים רווי כולו בתאורי שנאה ונקמה ברשעים, בשאיפה להשמדתם ולכליונם. גם דברי הנביאים, המנבאים את חורבן הגויים באחרית הימים, אינם מורים על צער יתר בשל מפלתם. מאמרי חז"ל שהובאו במדור "בעקבי הצאן" היו מעט מן המעט ממה שמצינו בחז"ל אודות היחס הרגשי לאויבי ה' ועמו. ועל מי שמרחם על האויב כבר אמרו רבותינו במדרש - "רשב"ל אומר כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי סוף שנעשה אכזרי במקום רחמן" (קבלת רשב"ל, ע"ג; רמב"ם גם יומא כ"ג).

הרי ראינו מפורש בדברי רבותינו, שאל לנו לחשוש מהמילה 'אכזריות' ביחס לאויב, אלא דווקא מהרחמנות המטופשת, שאינה אלא האכזריות האמיתית. ומי שנושא לשווא את שמה של הרחמנות ומרחם על אויבי ישראל, לאמיתו של דבר הוא אינו מקיים את הציווי "מה הוא נקרא רחום אף אתה היה רחום", כי אם להפך - הוא מתאכזר על הרחמנים. ומי שאכן שואף להדבק בדרכי ה', חוזר למקורות ולומד כיצד ה' מתיחס לאויב - באכזריות מוחלטת, שהיא היא הרחמנות האמיתית!

אשרינו שזכינו לשוב לארצנו, להעמיד מחדש את תורת המידות כפי שהתורה רוצה, שתקיף את כל תחומי החיים, ושבסגרתה אכן נדע מהי הדרך נלך בה, מהו שביל הזהב האמיתי, שמי שדורך בו אכן מקיים את מצוות "והלכת בדרכיו".

האדמה מתכפרת עד שינקום את נקמת עמו. לאור הכלל האמור בענין ההליכה בדרכי ה', ניתן להבין, כי גם ישראל צריכים לנהוג באותה מידה. ואכן, כשהתורה מתארת את ישראל מול אויביהם, התמונה המתקבלת ברורה למדי - "הן-עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עדי-אכל טרף ודם-חללים ישתה" (שמדבר כ"ג, כ"ד). רואים, אם כן, כי לא רק שה' צמא לדם אויבי ישראל, עד שרצונו להשכיר את חרבו מהם, אלא שכפועל יוצא הוא "מדביק" באותו רצון לשכרות גם אם עמו בשומו בפי בלעם את הברכה, המתארת באופן כה ציורי את שתיית דם האויב.

אכן, לא הורגלנו במשך שנות הגלות לצורת חשיבה כזו, וממילא דמותו של היהודי השלם בגלות לא תאמה את התיאורים הללו. גדלנו דורות של למדנים שכחם ברוחם ובפיהם בלבד, עד שכמעט ונשכחה העובדה, שהתורה מברכת אותנו בכח פיזי, בגבורה ובעוז, אשר להם אנו זקוקים על-מנת לקיים את חיי הרוח מבלי שנזדקק לחסדי הגויים צמאי דמנו. ואכן, כשפונים לתנ"ך על-מנת לתאר את היהודים השלמים של פעם, ניתן למצוא תאור שונה למדי מזה של היהודי השופף והכנוע, הנותן גוו למכים. כך, למשל, מתוארים חיילי דוד משבט גד, אשר הצטרפו אליו בעודו בצקלג - "גברי החיל אנשי צבא למלחמה ערכי צנה ורמח ופני אריה פניהם וכצבאים על-ההרים למחר" (דברי הימים א' י"ג, ט'). אכן כשמבררים כיום על בחור טוב לשידוך, לא מצפים לשמוע שפניו כפני אריה, וגם הישגיו בריצה אינם חשובים במיוחד, אך זאת משום שאבדנו את מושגי הגבורה והמלחמה ברבות שנות הגלות הקשות.

נמצאנו למדים, כי מושגים רבים נשתכחו מאז נתלשנו מאדמתנו, ובתוכם המלחמה והשנאה לרע. אולם מי שמבין את תכלית הבריאה, מי שיודע שעם ישראל נועד לקדש את שמו של בורא עולם, ושאוויבי ישראל הם המפריעים ליישומה של התכנית האלוקית בבריאה - מבין את החשיבות העליונה לא רק של המלחמה באותם אויבים, אלא גם של היחס הרגשי כלפיהם, אשר מהווה פועל יוצא של אהבת הבורא. מי שאוהב את הבורא ומזדהה עם מגמתו בעולם, בהכרח שונא את אויביו, בין אם הם ערבים בארץ-

הדרת קלף

עיבוד קלף בעפצים

העיבוד המהודר לדעת כל הפוסקים

לחברת שיעור ומצגת ללא תשלום
יהודה שרו
טלפון: 054-8401323
Email: yesharec@gmail.com